

LA VERSION COMMUNE DE LA PASSION DE S . VINCENT
BHL 8628-8631
ÉDITION CRITIQUE

VICTOR SAXER

La version commune, c'est-à-dire la plus répandue au Moyen Age, de la Passion de S. Vincent, diacre et martyr (BHL 8628-8631), doit être distinguée de ses homologues et, en particulier, de BHL 8630, qui lui a fait concurrence à partir du IXe siècle et a fini par la supplanter. Elle est cependant antérieure à sa concurrente et trouve déjà des échos dans la littérature homilétique, liturgique et martyrologique de la fin de l'Antiquité et du Haut Moyen Age.¹ Son manuscrit conservé le plus ancien est du milieu du VIIIe siècle et a été transcrit, de l'avis d'E. A. Lowe, en France septentrionale: il est malheureusement mutilé et ne comporte pas le début de la Passion. Cinq autres sont encore du IXe siècle. Nous comptons donc actuellement six manuscrits plus anciens que ceux du *Pasionario hispánico* dont nous devons l'édition au Dr. Àngel Fàbrega Grau² et qui reproduit le texte de notre Passion tel qu'il

1. J'ai donné, en novembre 1995, à Gérone, à l'occasion d'un colloque international organisé en l'honneur du prof. Pedro de Palol, un aperçu de l'histoire de la version commune. Il a été publié dans les actes du colloque sous le titre: *La version BHL 8628-8631 de la 'Passio S. Vincentii diaconi et martyris' dans la tradition manuscrite et littéraire. Préliminaires à une édition critique*, dans *Anal de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. XXXVI (1996-1997), pp. 81-115.

2. À. Fàbrega Grau, *Pasionario hispánico*, t. II: Texto, coll. *Monumenta Hispaniae sacra*. Serie liturgica, vol. VI (Madrid-Barcelona 1955), pp. 187-195.

circulait en Espagne aux xe et xie siècles. Un septième manuscrit est exactement contemporain du plus ancien témoin, le manuscrit de San Pedro de Cardeña, du *Pasionario*. C'est pourquoi j'ai cru utile de donner, de la Passion, une édition critique dans son état antérieur au *Pasionario*. Je la fais précéder d'une brève liste des manuscrits qui ont servi à l'édition. Je dédie volontiers celle-ci à Mgr Àngel Fàbrega Grau dont la publication a permis pour la première fois de distinguer la version commune de ses congénères et de mieux apprécier son originalité.

TÉMOINS MANUSCRITS DE BHL 8628-8631

1. Bern Burgerbibl. *Hs 24*, ff. 82v-85v (Passionnaire mosellan, xie s. déb.) VU.
2. Einsiedeln Stiftsbibl. *Hs 256*, pp. 153-162 (Passion. suisse, 950-960). VU.
3. Ivrea Bibl. Cap. *Cod. CXII (53)*, ff. xxxiiii~xxxv (Passion. d'Ivrée ? xie s.-) VU. TEXTE MUTILÉ IN FINE.
4. London Brit. Libr. *Addit. Ms 25600*, ff. 133v-139 (Passion. hispanique de San Pedro de Cardeña, 949-966). ÉDITION.
5. London Brit. Libr. *Cotton Ms Nero E 1*, vol. 1, ff. 119v-121v (Lecture. liturg., v. l'an 1000). MICROFILM.
6. Montecassino Arch. abb. *Cod. CXVII*, pp. 281-285 (Passion. du Mont-Cassin, xiie s. déb.) VU.
7. Montpellier Bibl. Interuniv. *Ms 135*, ff. 35-40 (Passion. de Saint-Étienne de Dijon, ixe s. fin). MICROFILM.
8. Montpellier Bibl. Interuniv. *Ms 156*, ff. 120v-127v (Passion. de Langres, ixe s. fin) MICROFILM.
9. München Bay. Staatsbibl. *Clm 3514*, pp. 149-157 (Passion. français, viiie s. mil.) MICROFILM. TEXTE MUTILÉ AU DÉBUT.
10. München B.S.B. *Clm. 3810*, ff. 17-23 (Passion. de Reichenau, xe s.) MICROFILM.
11. München B.S.B. *Clm 22240*, ff. 112v-115 (Légendier de Windberg, 1141-1191). MICROFILM.
12. Napoli Bibl. Naz. *Cod. XV. AA. 12*, f. 55rv (Passion. italien, x^e , mieux xie s.) MICROFILM. TEXTE MUTILÉ.
13. Orléans Bibl. Mun. *Ms. 331*, pp. 227-230, 230-236 (Passion. de Fleury, X s., double copie de la Passion). MICROFILM.

14. Orléans Bibl. Mun. *Mss 346*, p. 26-32 + 343bis, f. 1 (Passion. de Fleury, xe s.) MICROFILM.
15. Paris Bibl. Nat. *Ms lat. 5301*, ff. 37-44 (Légendier de Saint-Martial de Limoges, xe s.) VU.
16. Paris Bibl. Nat. *Ms lat. 10861*. ff. 49v-55v (Légendier de Saint-Pierre de Beauvais, IXe s.) VU.
17. Paris Bibl. Nat. *Ms lat. 10870*, ff. 33-38v (Légendier d'Echternach, XIIe s.) VU.
18. Paris Bibl. Nat. *Nouv. acq. lat. 2179*, ff. 91v-95 (Passion. de Silos, XIe s.) VU. ÉDITION.
19. Stuttgart Würt. Landes-Bibl. *Hs HB. XIV. 13*, ff. 99-104v (Passion. de Reichenau, IXe s.) MICROFILM.
20. Vaticano Bibl. Ap. *Cod. Regin. lat. 516*, ff. 40v-45 (Passion. français, IXe s.) VU.
21. Vaticano Bibl. Ap. *Cod. Regin. lat. 523*, ff. 91-97 (Passion. d'Orléans, v. l'an 1000). VU.
22. WIEN Öst. Nat. Bibl. *Hs 576*, f f. 6 4v-80v (Passion . autrichien, xe s.) MICROFILM.

PASSIO S. VINCENTII DIACONI ET MARTYRIS.
SECUNDUM VERSIONEM COMMUNEM

INCIPIT PASSIO SANCTI VINCENTII DIACONI ET MARTYRIS.

1. Probabile satis est ad gloriam Vincentii martyris, quod descriptis passionis ipsius titulis inuidus extitit inimicus. Vnde reddimus fide plena relata gestorum, quae litterarum apicibus adnotari non inmerito noluit, qui uictum se erubescere audiri. Naturalis quippe providentia est male errantium, auferre de medio testimonia probitatis.

2. Cum igitur apud Caesaraugustanam ciuitatem, ut multorum

2 Vincentii] uenerandi Vincentii 13 14

3 passionis ipsius] 2 5 8 10 11 18 19 22, pass. eius 15 21, ips. pass. 4, passionis 16 – titulis] 2 3 10 14, titulo 5 16, titulus 3, gestis 13 14 21, titul. corr. gestis 22 – descripto ... titulo] corr. descriptis ... gestis 5 – inuidus] 2 3 4 5 8 10 14 16 17 20, inuid. 22, titulum 13 14 21 – extitit] 2 3 4 5 13 10 16 17, inuidit 13 14 21 – inuidus extitit inimicus] in. inu. ext. 15 – Vnde] 2 3 4 5 10 13 15 16 17 20 22, Und 8, Inde 8 – reddimus] 2 3 5 8 10 14 16 17 20 22, credimus 4 13 14

4 relata] 2 3 4 10 15 16 17 21, relationem 5 8 13 22 – gestorum] iustorum 14 – quae] quam 5, eiusque 8 – quae litterarum] quili terarum 3 – adnotari] add. iudex 5 8 13 14 21 22 – non] Et non 14

4-5 inmerito] immeritus 13

5 noluit] illum hoc nolle 14 – qui] quia 13 14 21 – quippe] enim 3, 10 – se] om. 3

5-6 prouidentia] 8 20

6 est male errantium] male errantium est 16 – testimonia] testimonium 5 21 – probitatis] prauitatis 21

7 Igitur cum] 4 5 8 15 16, corr. Cum igitur 22, Cum igitur 2 17, Cum 1 6 11 19 20, Cum add. sup. lin. igitur 13 14 – Caesaraugustanam] 1 3 4 10 13 14 15 17 19 21 22, caesaream augustam 2 5 6 8 15, caesaraugustanam corr. caesaraugustam 13 22, cesaraugustam 11, add. hispaniae 8, hispaniarum 14

5. *uictum*: La victoire du martyr et la défaite du persécuteur sont les deux aspects du thème fondamental de la *Passio S. Vincentii*, développé à partir du nom même du martyr. Voir lin. 34, 59, 69-70, 124, 148, 179, 187, 197, 199, 201, 219, 222.

10 sinceritas et signata ueritatis uerba testantur, Datiano cuidam praesidi gentili et sacrilego ex dominis et principibus suis saeuiendi in christianos exoptata offula cecidisset, et oblatranti profanae crudelitatis uelut famelico cani sua rabies adspirasset, episcopos et clericos et omnia sancta corpora, temptamentis diaboli magis Deo probanda, spiritu nequitiae suae rapi, praecipitanter incubuit. Protinus peruolantes, epi-

8 sinceritas] sinceritates 2 – signata] 4 6 8 10 13 14 15 17 20 21 22, signa 2 5 16 19, om. 1 – uerba] om. 2, add. sup. lin. 22, et uerba 5 – testantur] atestantur 2

9 ex] 1 2 4 5 10 15 16 17 18 19 22, a 8 11 13 14 21 – ex dominis 6, ex domini iussione 15 suis] add. romanis 2 5 11 17 19, vel add. dioclitiani uidelicet et maximiani 22 – saeuiendi] se ueniendi 8

10 exoptata] exorta 21, sorte 13 22 – offula] superscrib. potestas 10 11, affula 15, officula 20, offucula 3, offendicula 6, occasio 13 14 21 22 – cecidisset] corr. sup. lin. incidisset 20 – oblatranti] oblatrantis 5 11 19, oblatrante 10 15 – crudelitatis] crudelitati 16, add. sup. lin. uelut 8, om. 3 – famelico cani sua] cancell. 22 – sua] suae 6 20 – adspirasset] exarsisset 1 – episcopos] add. ac presbiteros 8 – episcopos et clericos] episcopos clericos 4 6 20, episcopis et clericis 1 – et omnia] om. 15

11-12 et omnia sancta corpora] 2 4 6 8 10 15 16 17 18 19 20 22, o. sanctorum c. 11 14 21, omnium sanctorum c. 3, in ras. litt. minutis ceterosque sacri ordinis ministros 13, omnia sancta scripturarum uolumina 5

12 temptamentis] 3 4 5 6 8 13 14 15 19 20 21 22, temptamento 2, temptamenta 19, per temptamenta 10, testamentis 11 – diaboli] add. obicienda et ob hoc 13, vel add. obic. et hoc 11 21 – magis] a 16, Deo] domino 1 – probanda] probandis 1 – spiritu] spiritus 13 14 20

12-13 nequitiae] add. sup. lin. exagitatus 13

13 rapi] rabie 1 4 15 18, rabido 1 7 – praecipitanter] praecepit 13 14 21, eras. corr. praecepit 9 – incubuit] om. 8 13 14 21 – Protinus] add. ergo 14 – peruolantes] 4 5 10 17 21, praeuolantes 16, prouolantes 3, peruolans 1 2 6 8 13 14 15 20 21, praeualens 11

10. offula, plus fréquemment *offella* ou *offa*, bouchée de viande, jetée au chien affamé qui aboie. Voir lin. 43, 45.

12. *sancta corpora*: les corps constitués de l'Église, visés par l'édit de persécution.

15 scopus gloriosissimus Valerius et Vincentius beatissimus martyr perniciousiter in suae laudis titulum cucurrerunt, feliciores se in ipsa futuros confessione credentes, si coronam statim praeco quam suis uirtutibus et meritis pro sua deuotione rapuissent.

3. Sed enim ille artifex saeuus, ut uexatione itineris magis illos frangeret et facilius subiceret iniuria, quos uideret superari non posse

14 gloriosissimus Valerius] V. g. 2, gloriosos V. 13 14 22, *add.* propria uoluntate 14 – et] *add.* adleta fortis 14 – Vincentius] *add.* archidiaconus fidei soliditate et spe fruendi uictori subnixi alacriter 13 beatissimus] *om.* 1 6 8 11 13 15 19 20, *add.* utique 13

14-15 perniciousiter] pertinaciter 1 2 8 14 19 20, alacriter 13

15 in suae] 1 2 4 5 6 10 13 18 19 21, in suum 8 15 16 17 – titulum] 1 2 6 8 15 16 17 19 20, titulo *corr.* titulum 22, titulo 3 11, *add.* iugiter 1 – cucurrerunt] occurrerunt 3 – feliciores] Feliciter 5, felicior 19, *a dd.* itaque 13 14 – se] *om.* 3 11, esse 5 6 16 19 20 21, esse se 22, se esse 13 14 – ipsa] ipso 6, futuros] *add.* esse 11

16 confessione] congressione 8 – coronam] *add.* martyrii 2 5 10 17 19 22 – statim] *om.* 21 – praeco] *corr. sup. lin.* precio *dein add.* si 20, praecones 5, praeconii 11 – praeco quam] priusquam 15, quae praeco 16 – quae praeco suis] quam preciosam 1, suis] *om.* 6 8 13 14 16 2 1, quam sui] *om.* 11

16-17 uirtutibus et meritis] 2 3 4 5 10 15 17 20 22, u. ac m. 13 14 21, uirtutum meritis 1 6 16 20, uirtutum medicas 8

18 Sed enim] Sed 2, Seuus 15, Verum 13 14, *corr. sup. lin.* Denique 20, ille] *om.* 2 13 14 – artifex] carnifex 2 22, *corr. sup. lin.* carnifex 20, Sed enim ille artifex] 1 6 8 16, Sed en. ille art. saeuus 4 5 17 19 22, Sed en. ille art. saeuus Datianus 10, Sed en. ille art. doli 21, Sed impius Datianus 11 13 14 – uexatione] exactione 11 – magis illos] 4 5 8 15 16 20 22, eos magis 1 2 3 10 13 14 19, magis 21

19 subiceret] 1 8 11 16 20, subigerent 6 13 14 21, afficeret 2 3 4 5 10 17 19 22, sumeret 15 – iniuria] 2 3 4 5 8 10 13 14 16 17 21 22, iniuriae 1 6 11 20, iniuriis 15 – uideret] 1 2 3 4 5 6 11 13 14 16 19 21 22, uidebat 8, *corr. sup. lin.* uidebat 20, uiderat 10 15 17 – superari] superare 6 15 20, *om.* 2 – posse] posset 14

14/15. *perniciousiter*: velociter, rapidement.

16. *praeco*: avant maturité.

- 20 de poena, ad ciuitatem Valentiam, quae erat una prouincia, ut asserunt, sanctos Dei pertrahi mox praecepit, cum summa poena carceris, famis inopia, stridore catenarum, ut manibus, collo et ceruicibus uix ferri pondera sustinerent et per omnes artus iam tunc mortis supplicia paterentur. Quae illi grauiora cumulatus pro sua laude portarunt. Sed ubi
- 25 iam defecisse eos crederet iugi iniuria, timens ne, ipsorum praeuentus

20 de] *corr.* pro 20, de poena] per penam 8 15, a pena 17 – ad] *add.* quandam 13 14 21 – ciuitatem] *add.* nominatam 13 14 - Valentiam] 1 4 10 11 13 14 15 18 21, Valentiam 2 3 6 16 17 20 22, Valentiam *corr.* Valentiam 8, Valentianam 5 – quae erat una prouincia ut asserunt] *om.* 4 5 22, prouincia] prouinciarum 11 – ut asserunt] *om.* 1 3 14 21

21 pertrahi] pertrai 16, protrai 20 – pertrahi mox] mox pertrahi 13 14, mox] inde 16 – praecepit] *add.* ubi 1 – praecepit cum] 4 8 15 16 18 21, pr. et cum 6 11, pr. ut cum 20; praecepit. Interea 2 5 13 14 17 19 22 – cum summa] 1 2 4 5 6 8 15 16 17 18 19 22, cum in summa 11 21 – poena] *add.* e 15 – cum summa poena carceris] Qui dum poenam carceris 10, Interea poenarum generibus carceris 13 14, Interea cum summa poena carceris 22 – famis] 4, famis 18, famis *corr.* famis 4, et famis 6 8 11 15 17 20, famisque 1 13 14 21-22 inopia] inopiam 2 3 10 20 21, *add.* necnon et 17

22 stridore] 1 4 6 8 15 16 17 18 20 22, stridorem 2 10, stridores 21, stridor 5 19, et stridore 13 14 – catenarum] *add.* ita 13, *add. sup. lin.* ita 10 – ut] 2 4 5 8 10 14 16 18 19 20 22, *om.* 11 17, cum 21 – manibus] *add.* scilicet 15, *vel add.* et 3, *vel add.* pedibus 1 7 – collo] *om.* 6 11, et collo 2 4 5 10 13 14 18 19 22, a collo 17 – et] *om.* 21 – et collo et ceruicibus] *om.* 6 – et ceruicibus] *om.* 2 3 4 5 10 17 19 22 – uix] *om.* 1 8 11 16 20 21 – ferri] ferre 2 5

23 pondera] 4 6 10 14 15 18 19 21 22 – sustinerent] *corr.* sustinere possent 17, sustinentes 14, sustinere possent 6 22, sustinere uix possent 11, sustinere non possent 16, sustinere nec possent 20 – uix ... sustinerent] catenarum eos iussit affligi 13 – et] *om.* 22 – tunc] *om.* 13 14, *add.* et 10

23-24 paterentur] paterent 2

24 Quae illi] Haec et quaeque 10 – pro sua] in sua 13 14 21 – portarunt] portauerunt 2 13 14 15 21 – Sed] *om.* 1 3 6 11 16 20 21

24-25 ubi iam] Vbi uero eos 3 10, Sed ubi uero 2 19, Cumque iam 13 14

25 defecisse eos] eos defecisse 2 13 14, eos iam defecisse 19, def. in suppliciis eos 11 – crederet] credidit 1, credebat 10, *add.* in suppliciis 2 5 19 22 – iniuria] *add.* fatigatos 2 4 5 15 18 19 22 – Quae illi grauiora ... iug] iniuria] *om.* 17 – timens] Tunc mens 3 – ne] *add. sup. lin.* 22 – ipsorum] eorum 2 3 10 19

occasu, saeuitiae suae damna pateretur, produci iussit e carcere. Cum putaret eos, a communi tamdiu publicae conuersationis luce seclusos, nec corpore iam nec spiritu praeualere, mori tamen eos ante tormenta nolebat, quibus proponebat etiam nec mortuis temperare.

- 30 4. Sed pauefactus Datianus conspectu eorum, quod integri corpore et uiribus essent: «Quid istos, inquit, indulgentiori pastu et potu lar-

26 occasu] occasus 11, occisus *dein add. et cancell. se* 19 – saeuitiae suae] suae saeuitiae 2 4 10 1 9, suae 1, uitae suae 6 20 – pateretur] paterentur 4 5 6 17 20 – timens... pateretur] timens dacianus iungi (*lege iugi*) fatigatis iniuriam ne citius obirent 17 – producere *add. eos* 17 – iussit] *add. eos* 11 – e] de 3 11 20 – Cum] *om.* 17, Qui cum 13 14 21, et cum 11, *add. sup. lin. ergo* 10

27 putaret] putaretur 15, putarentur 13 14 21, putauerat enim 17, cum putaret] computaret 20 – eos] *om.* 3 6 – a communi] a comuni 18, a c. tamdiu] a *com.* eos tamd. 2 3 10 19 – publicae] publica 8 13 14 15 21 – publ. conuersationis] publ. conuersatione 14 21, publicatione 13 – luce] *om.* 13 14 – seclusos] *corr. infr. lin.* seclusos 20, seclusi 13 14 21

28 nec] ne 3 5 22 – corpore iam] iam nec corp. 8, etiam n. c. 15, ut n. c. 17 – nec] *add. ipsum* 4 – praeualere] praeualere possent 17 – eos] *om.* 1 6 8 13 14 15 17 20 21

29 nolebat] eos nol. 14 – quibus proponebat] quos 17 – etiam] quod 13 14 21 – nec] *om.* 17, ut nec 8, ne 2 – temperare] temperaret 2, temperaturus esset 13 14 21, parceret 8, parcere 11

30 pauefactus] pabefactus 4 18, expauefactus 17 – conspectu] 15, a consp. *ceteri* – Datianus conspectu eorum] a facie eor. Dat. 16, *add. eo* 15 17 – quod] *add. squalore carceris et inedia non defecissent. et* 13 14

30-31 integri corpore et uiribus] i. et c. et u. 3, c. et. u. robusti 13 14, c. et u. praeintegri 17

31 essent] forent 2 3 10 19, fuerint 21, *add. ait* 1, *vel add. inquit* 17 – Quid] Quot 3 – istos] istis 1 13 14 15 17 – istos inquit] inq. ist. 2 4 5 10 19 21 22 – inquit] *om.* 13 14 17, *add. suis* 11 – indulgentiori] indulgentiore 8 16, indulgentiorem 1 9 10 13 14, in dulciore 17 – pastu] pastum 1 10 13 14, pastui 11

31-32 et potu largiori] potumque largiorem 13 14 – potu largiori] potu larii 3, potui larg. 11, potum largiorem 1 10 – largiori] largiore 6 8 16 20

32 propinastis] indulsistis 11 – mirabatur] mirabantur *corr.* mirabatur 8, *add. miser* 15 – furor caecus] 1 4 5 6 10 17 18 19 22, furore caec. 2 13 14 15 20 21, prae ceteris 8

giori propinastis?» Et mirabatur furor caecus, robustiores esse quos Deus pauerat. Irascens igitur malignitatis praesagus spiritus, quod uidebat inter supplicia fortiores, qui eum uincerent, superesse, mox inflata uox serpentis insibilat: «Quid agis, inquit, tu, Valeri, qui sub nomine religionis contra principes facis?», aestimans quod, si ipsum caput conturbare et percutere potuisset, id est episcopum, reliqua subiectiora facilius membra confoderet.

5. Sed Deus unicus uoluit, eum etiam ab inferiore ministerii no-

33 pauerat] parauerat *corr.* pa^aerat 20, *add.* sua potentia 2 5 11 17 19 21 22 – Irascens] Irascebatur 11 – igitur] *om.* 1 6 8 13 14 16 20 21 – malignitatis] ... /nitatis *sic inc. mutil.* 9, *add.* suae 2 4 5 11 15 17 18 19, *eras. corr.* maligno 22 – praesagus] praesago *corr. sup. lin.* praesagus 22, praesagus spiritus] praesago spiritu 5 13 14 21 22 spiritus] *om.* 15, *add.* eo 15 – quod] 4 5 8 9 10 15 21 22, quos 1 2 11 16 19, quoniam 17

33-34 uidebat] uidelicet 5

34 inter supplicia] 9 – int. sua suppl. 1 2 3 4 5 6 8 10 11 15 16 18 19 20 21 22 – int. supp. fortiores] forciore int. suppl. 13 14 – fortiores] *om.* 20, *add.* et 3 – superesse] superasse 9

34-35 inflata] inflat 6, Datianus 1 – uox] uoce 15 – inflata uox serpentis insibilat] *om.* 1 16

35 Quid] *add.* inquit 17 – inquit] inquit 2 3 9 13 15 16 20, *om.* 17, *dein add.* datianus 2 5 11 19 – tu] *om.* 11 – qui] quid 8, cur 15 religionis] *seq. verbum eras.* 21

36 facis] fatis 19 – aestimans] extimans 20, existimans 4 9 15, Estimabat enim 10, *add.* inimicus 2 4 5 11 17 18 19 22, perfidus 13 14, igitur inimicus 15 – quod] ut 22, *om.* 10 – ipsum] ipsut 4 18, ipsud 9 19 – caput] capud 9 16 20 – ips. cap.] cap. ips. 17, *add.* id est episcopum 13 14

37 conturbare et percutere] destruere et perdere 11 – et] ac 2 3 10 19 – percutere] *add.* episcopum uidelicet 17 – potuisset] potuisset 8, posset 17 – id est episcopum] *om.* 6 17 – reliqua] *add.* quoque 2 3 4 10 15 19 – subiectiora] subiecti ora 20, *add.* corporis 1 16

38 facilius] *add. marg.* 15 – facilius membra] m. f. 13 14 – confoderet] confunderet 13 14, confodisset 11 20

39 Deus] dei 11 – unicus] unus 2 3 4 10 19, omnipotens 13 15, *add.* et unicus Dei filius 15 – etiam] *add.* et 8 – inferiore] *corr.* inferiori 22, inferiori 3 10 11 15 19, inferioris 1 2 4 13 14 21 – ministerii] ministro 15

39-40 nomine] *add.* Vincentio 15

- 40 mine superari, ut aduerteret, quid factururus esset ille qui in capite sacerdotii erat, cum etiam leuitae, qui habent minora ministeriorum officia, eum uicissent. «Quid submurmuras?», inquit episcopo suo Vincentius sanctus, cuius iam erat spiritus in corona, «et contra canem leuiter mussitas? Exclama in magna uirtute, christicola, ut contrita rabies, quae contra sanctum Dei ministerium latrat, diuinae percussa pro-

40 superari] *corr.* 2. m. superare 15 – supperari 8, superare 6 16 20 – aduerteret] aduerterit 9, animaduuerteretur 10 – factururus] *add.* aut acturus 2 3 4 5 8 11 15 16 18 19 22 – esset ille] ille esset 13 14 21

40-41 sacerdotii] sacerdotis 13

41 cum] quum 4 18, *add.* posset 13 15, *vel add.* posset eum 4 18 – etiam leuitae] 1 8 9 16 17 22, e. leuita 2 4 10 15 18 19, e. leu. eius 3, e. eius leu. 11, media leuitate 20, e. leuiter 6, e. ille 13 14 21, *add.* eum 11 – haberent] 1 5 6 8 9 17 19 22, haberet 2 3 10 11 13 14 17 21, habebat 4 15 16 18 – minora] minorum 1 7

41-42 ministeriorum officia] 5 8 9 15 17, ministerii officia 22, officii ministerio 1 16, officiorum ministeria 2 3 4 6 10 11 14 18 19 20 21, officiorum ministerii 13 – eum] 5 9 17 22, *om.* 1 2 3 4 6 8 10 11 13 14 15 16 18 19 21

42 uicissent] 1 5 6 8 9 20 22, uicisset 11 13 14 16 21, uincere 4 15 18, uinceret 3, *add.* Gratia itaque christi domini beatum leuitam uincentium confirmans roborauit. talique uoce suum adorsus est episcopum 13 14 – Quid submurmuras] *hic inc. mutil.* 7, Qui s. 3 – submurmuras] submurmurat 10 – inquit] 1 2 4 6 10 11 18 19 21 22, inquit 5 7 9 15 16 20, inquiens 13 14

42-43 episcopo suo Vincentius sanctus] 1 2 4 5 6 7 8 9 11 15 16 17 18 19 22, ep. s. sanctus Vinc. 3, ad episcopum suum uincentius sanctus 20, uinc. martyr episc. suo *dein seq. verb. eras.* 21

43 cuius iam erat spiritus in corona] 4 5 9 10 15 17 18 19 22, c. e.sp. in c. 21, c. e. iam sp. in c. 17 – Erat] erit 11 – inquit ... corona] taçite inquiens episcopo 13 14 – et contra] 1 4 6 8 9 10 15 16 18 19, Quid 5 13 14 17 21 22, et quid 2 7 17 22, et quid contra 2 7 19 canem] *add.* istum 7 11 13 14 21

44 mussitas] 9 13 14, musitas 1 2 3 5 7 11, musitus 4 18, musitans 6 16, musitans *corr.* musitas 8, musitat 10 – Exclama] exclamans ait 6 7 20, exclama ait 16, excl. in 11 – christicola] cristicola 2 10 19, o christicola 4 18, christi 1 13 14 21 – contrita] 5 9, conterrita 2 3 4 6 7 8 10 11 13 14 15 18 19 20 21 22

45 contra 17, conteriat 16 – sanctum Dei] d. s. 1 16 – ministerium] mysterium 4 18, ministerium 15 – latrat] *add.* ut 1 diuinae] diuinitus 15 – percussa] *om.* 15, percussa protinus] *om.* 13 14 21, percussus pr. 1 16 – percussa protinus uocis auctoritate] pr. uoc. auct. perc. 2 10 17, prona uoc. auct. perc. 3, perc. pr. uoc. auct. 8, perc. pr. uoc. auctoritatem 20

tinus uocis auctoritate frangatur. Iste est enim ille uenenatissimus serpens, qui in protoplausto gloriam, hominibus traditam, quam ipse non meruerat, inuidit. Statim insatiabilis homicida dum occideret, quos immortales Deus fecerat mori et ipse contentus, gustum tamen, quem tradebat aliis, prior ipse propinatus est. Iste est, quem exigimus e corporibus humanis inuocatione diuina et Christi nomine. Mecum decer-

46 frangatur] frangeret *corr. sup. lin.* frangatur 2 – Iste est ille] 5 6 9 17 22, Iste ille est 1 8 16 20, Iste enim ille est 2 3 4 10 18 19, Iste est enim ille 15, Iste enim *dein add. sup. lin.* ille 11 – Ille est 7, Ille enim est 21 – uenenatissimus] benenatissimus 20, *add.* est 11

47 qui] *add.* durissime 17 – qui in] quin 20 – protoplausto] 7 9, protoplausto *corr.* protoplaustri 8, protoplasto 2 3 5 13 15 21, prothoplasto 13 14 17, protoplasti 22, protoplastis 4 10 11 18, protoplaustis 6 8 16 19 – hominibus] omnibus 8, ab omnibus 4 18 – traditam] tradita 22

47-48 non meruerat] 1 5 8 9 14 16 21 22, non meruit 6 7 13 17 20, perdiderat 2 4 10 11 18 19

48 Statim] Statimque 2 3 4 5 10 13 14 15 17 22, Statim et 21 insatiabilis] inexcusabilis 16, inexcusabili 13 14 21 – homicida] homicidio 13 14 21 – dum] ut 2 3 4 10 18 19 22 – occideret] *vel forsitan* occiderat 9

48-49 immortales Deus] deus immortales 1 2 3 15 16 17 20 21, immortales 22, deus immortalis 4 18

49 mori] *om.* 16, *corr. sup. lin.* mortem eis inferre 10 – et] *om.* 17 – contentos] contemptus 1 5 7 20, contemptus *corr.* contentos 22, contemptus est 17 – gustum] custum 9, gusta *corr.* gustum 15, gustumque 5 17, gustu 4 18 – tamen] *om.* 2 4 5 10 14 18 19 22 – quem] quot 3, *om.* 5

49-50 quem tradebat aliis] q. al. tr. 1 16, tradens aliis 17

50 prior ipse] ipse prius 7, prius ipsi 17 – ipse] ille 3, *om.* 16 – propinatus est] suscepit 13 14 21 – Iste] Ille 3 4 5 10 15 17 18 19, *add. et eras.* ille 22 – quem exigimus} qui exiguus 3 – exigimus] 4 9, exegimus 2 5 8 10 11 13 14 15 16 17 19 20 21 22, eiecimus 1, eximius 6 – quem exigimus e] *om.* 7 – e] ex 1 11 13 14 20 21 22, *corr. de 10, cancell.* 15, et 3

51 inuocatione diuina] in uocatione diuina 1, per inuocationem diuinam 6 7 20 22 – et Christi] 1 2 4 6 9 10 16 18 19 21, In Christi 8 13 14 – Mecum] Qui si mecum 2

47. *protoplastus*: Adam, le premier créé.

50. *propinatus est*: allusion à Gen. 3,1-13.

50/51. *Iste est...* *Christi nomine*: allusion au rite de l'exorcisme.

tet; pugnet, si praeualet. Confidentia uidebit me plus posse dum torqueor quam ipse dum torquet. Qui dum punit, grauius punienda patietur. Vnde ego iam singulariter gaudeo et, dum patior, uindicabor».

- 55 6. Exarsit diabolus ad christianam fidem et contemni se, dum saeuit, ingemuit: «Amouete, inquit, episcopum istum. Vincentium grauiorem rebellem, qui in publica contumelia uenit, adplicate tormentis».

51-52 decertet] decertaret 6

52 pugnet] pugna 1 2 3 6 8 10 11 16 20 – praeualet] *add.* in sua 2 5 9 11 17 19 22 – confidentia] confidentiae 14, confidentiam 6 7 20 – dum] qui 20

53 ipse] 1 7 8 9 13 14 16 21, ipsum 6 11 20, seipsum 10, ille 2 4 5 17 18 19 22, dum] 1 4 6 8 9 10 11 16 18 – quam ipse dum torquet] *add. marg.* 15 – Qui] Quia 2 4 5 15 18 19 22 – dum punit] conpunit 9 – grauius] *add.* ipse 2 4 5 10 15 18 19 22 – punienda] *om.* 10 21, puniende 6, puniendi *corr.* puniendo 15, ipse 13 14 17

53-54 patietur] patiatur 9, punietur 3 7 10 17, punitur 13 14 21

54 ego] hoc 3, *om.* 11 21, ego iam] iam ego 2 5 22, *add.* quod 5, ego quod iam 9, ergo *corr.* ego iam 13, ego iam 14 21, et dum] 1 6 7 9 16 20, quod dum 13 14 21, quia dum 2 3 4 5 10 15 17 18 19 22 – patior] pacior 15

55 Exarsit] Exausit 3 – ad] *om.* 6, a 20, aduersus 2 4 5 11 15 17 18 22 – et] dum 13 14 21, *add.* dum 2 4 5 15 17 18 22 – contemni] contempni 1 2 3 11 13 14 15 17 19 21 22, *seq. ras.* 7 – se] *add.* ac despici 2 3 4 5 10 11 17 18 21 22 – uidet] 2 4 5 13 14 15 18 19 22, uidit 11 17 21, uidens 1

55-56 dum saeuit] 1 6 7 9 16 20, dum se ^uidit 7, uidet et 3

56 Amouete] *praescr.* Datianus praeses 2, *vel* Datianus praeses dixit 17 19 21, *vel* Datianus itaque praeses dixit 13 14 – inquit] *om.* 1 13 14 17, *add.* Datianus 4 11 18 – istum] *om.* 17 20 – in istum 3 6 – Da] 9, Vincentium 2 3 4 5 6 10 18 19 22, *om.* 11 – grauiorem] grauius 10, *add.* et 15 17

57 publica contumelia] publicam contumeliam 2 3 4 5 6 7 10 11 15 17 18 19 20 21 22, contumeliam publicam 14, contumeliam deorum et in contumeliam publicam 13

57. *adplicate tormentis*: voir aussi lin. 61: *adplicate ad eculeum*. Vincent est soumis à la *quaestio per tormenta*, procédure pénale de l'instruction du procès, qui consiste à faire avouer en soumettant l'accusé à la torture. Dans ce but, celui-ci est fixé à l'instrument de torture ou equuleus dont les cordes et les poulies élevait le supplicié en l'air en lui écartant et tordant les membres. Voir lin. 67 et 125: *Ecce iam in sublimibus ago*.

Animositati eius uidebat inferenda supplicia maiora, et quod illi ces-
 60 surum erat pro gloria, uincere praesumebat ex poena, sibi potius infe-
 rens diabolus, quae illi crudelitatis spiritus minabatur, et supplicia,
 quae inferebat, ipse passurus. «Adplicate, inquit, ad eculeum; membris
 distendite et toto corpore dissipate. Pœnam ante ipsa sua tormenta sus-
 tineat».

7. «Tu quid dicis, inquit, Vincenti? Tuum corpus miserabile con-

58 Animositati] animositatis 6 16, animositate 9, animositate *corr.*
 animositati 8, *add.* esse 21, *vel add.* enim 11 13 14 – uidebat] uidebit 7 13,
 uidebit *corr.* uideo 8, *add.* esse 21 – uidebat inferenda] iubebat inferri 11,
 iubeo inferri 2 – uidebat inferenda supplicia maiora] maiora iubebat inferre
 supplicia 4 5 18, uidebit inferenda esse supplicia maiora 13 14, suppl. maiora]
 s. maiore 19, mai. suppl. 2 3 10 19 – quod] 9 17, quia et quicquid 11, quicquid
 1 2 3 4 5 6 7 8 10 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

58-59 cessurum] 1 6 16 20, cessorem *corr. sup. lin.* cessurum 8, accessurum
 2 3 4 5 10 13 14 15 18 19 21 22 – cessurum erat] e. c. 7, cess. cernit 11

59 pro gloria] ad gloriam 1 16 – uincere] uince^{re} 8, uinci 1 6 7 13 14 16
 20 21, uincen 9 – praesumebat] praesumit 11 13 16, praesummit 14 – ex
 pœna] et pœnam 10 – sibi] Sed et 15

59-60 inferens] inferret 15

60 diabolus] minister diaboli 11 – sibi potius ... passurus] *om.* 17 quae]
 quem *quod add. sup. lin.* 10 – illi] ille 1, illic 9, *om.* 3 10 crudelitatis]
 incredulitatis 5 19 22 – spiritus] 6 7 9 20, spiritu 1 2 3 4 5 8 10 11 13 14 16
 18 19 21 22 – et] *om.* 13 14 21

61 ipse] erat ipse 15, *om.* 2, passurus] passurum esse non sperans 11
 Adplicate] *Praemit.* Tunc datianus praeses dixit: 2 5 13 14 19 21, Applicate
 1 2 6 11 13 14 17 20 21 22 – Aplicare 8, Adducite 15 – inquit] inquit 3 5 6
 7 8 9 15 16 19, *add.* eum 1 2 5 11 13 14 17 19 21 – eculeum] aeguleum 9,
 aeculeum 4 10 16, equuleum 13 14, *add.* et 11 14 – membris] menbris 1 3 7 21

62 distendite] extendite 4 18 – et] et ut 13, ut et 14 – toto] *add.* eum 2
 3 19 – dissipate] dissipatus 13 14, *add.* ut 2 – Pœnam] Hanc pœnam 11, pena
 1 2 6 20 21, pœnamque 15, *add.* uero 3 – ante] inter 3 – sua] 8 9, sui 1 4 6 11
 15 16 18 20, *om.* 2 5 7 10 13 14 17 21 22

62-63 sustineat] susteneat 9, senciat 21

64 Tu] *praemit.* Tunc datianus 2 4 5 15 16 17 18 22, *vel* Tunc datianus
 ait 1, Item datianus preses dixit 21, Iterum dacianus 11, Tu] 6 7 8 9 20, Tunc
 16, *om.* 3 – quid] *om.* 6 – dicis inquit] inquit dicis 6, dicis tu inquit 15 –
 inquit] *om.* 13 14, o 17 – ubi istud] quando 17, tuum corpus] tuum corpus –

- 65 spicis?» At ille subridens ait: «Hoc est, inquit, quod semper optaui. Nemo mihi amabilior aut familiarior fuit. Tu solus maxime ad mea uota concordas. Ecce iam in sublimibus ago et ipsos principes tuos, in saeculo altior, despicio. Ne cesses, diabole, crudelitate qua adspiras. Praestabis mihi gloriam, si inter grauiora suppliciorum meorum exitia uin-
- 70 caris. Nolo cesses; insurge, diabole, et toto malignitatis tuae spiritu debacchare. Ne gloriam meam minuas, nec damna inferas laudi. Paratus

Tuum corpus] 9 17, istud ubi corpus 11 corpus tuum miserabile] mis. corp. tuum 1, c. m. t. 11

65 At] Et 21 – ille] illi 9 – subridens] respondens 1 – ait] *om.* 2 3 10 – inquit] inquit 5 7 9 16 19, *om.* 4 13 14 14 16 18 21 22, *add.* uincentius 1 – optaui] *add.* hoc mihi semper uoti erat pro christi dei mei nomine poenas sustinere 13 14

66 amabilior] amicitior 13 14 21, *add.* te 13 14 – aut] 9 15, nec *ceteri* – familiarior] familiar 15, melior 20 – Tu] Tunc 3 – mea uota] u. m. 17 22 – ad mea uota] meis uotis 11

67 iam] *add. sup. lin.* inquit uincentius 15, *add.* et 4 10 18 – sublimibus] sublimibus 19, sublimis 11 – ago] agor 1 11 13 14 17 21, *corr.* agor 5 8, *add.* ecce et te 15, *vel add.* ecce 5 8 17 19 22 – ipse] ipsos 11 – principes] princeps *corr.* principes 8 – in] *om.* 1 5 13 14 16 21 22

68 altior] *add.* tyranne 11 13 14 – despicio] despicio 7 10 22, respuo 16 – Ne cesses] Nec esses *corr.* Ne cesses 16 – diabole] diabule 20, diabolica 2 – crudelitate] a cr. 2 5 6 17 – adspiras] 4 5 6 7 9 10 19, aspiras 2 15 16, aspiras *corr.* spiras 22, spiras 1 8 13 14 17 21

69 inter] in 14, *add.* ipsa 2 4 5 10 16 17 22 – grauiora] tormenta 17 – exitia] exicia 2 8 9 11, *om.* 17

70 Nolo cesses] non lacesces *corr.* lascescas 10 – diabole] diabule 9 – spiritu] spiritum 7, *add. sup. lin. al.* m. 8

70-71 debacchare] 4 9 11 13 14, debachare 1 2 5 6 17 21 22, debac^hare 8 10 dibacare 15, dibaccare 3 16 20

71 nec] 9, ne *ceteri* – damna] dampna 1 2 3 6 11 13 14 15 16 22

70. *diabole*: Le persécuteur est considéré comme l'agent d'exécution du diable qui est l'inspirateur des persécutions. Ici il est lui-même un diable. Voir. V. Saxer, *Bible et hagiographie. Textes et thèmes bibliques dans les Actes des martyrs authentiques des premiers siècles* (Berne-Francfort s. M.-New York 1986), pp. 212-214.

est Dei seruus ad omnia pro Saluatoris nomine sustinenda, ut, dum deuotionem meam punis, grauius ipse puniaris».

75 8. Clamare Datianus coepit et in tortores suos et carnifices ipso illo furore bacchari; uirgis, fustibus milites caedere, et in suos amplius desaeuire. Dum saeuit, Christi seruum deuotissimum inuenit. Priores suos diabolus occiderat et uere quos in potestate habebat; christiano a pœna tuto et de Dei aeternitate securo, illos magis, quos in sua habebat

72 Saluatoris nomine] n. S. 2 4 18, christi nom. 13 14 21 – sustinenda] om. 6 – ut] et 14

73 grauius] potius 13 14 21 – puniaris] puniris 21, panis *corr.* punis 15

74 Datianus cœpit] c. D. 21 – cœpit] cepit 6 8 11 15 16 22 – in] 2 8 9 10 11 13 14 15 16 19, inter 1 4 5 6 7 18 21, inter *corr.* in 22 – suos] om. 17 – et carnifices] 4 6 7 8 9 10 13 15 18 20, atque c. 3 5 19 21 22

74-75 ipso illo] 9 10 13 16 21, om. 2, ipse illo 5 22, ipse illos 19, ipsos illo 4 18, ipse 17 – ipso illo ... in suos] om. 14

75 furore] furente 11, om. 17 – bacchari] 4 11 17 18, bacchari 10, bachari 1 2 5 9, baccari 3 8 19 20, ^{de}bachari 22, om. 13 21 – uirgis] *add.* et 2 5 10 13 15 17 19 22 – caedere] *add.* cepit 11 15 – suos] ipsi 1 16

76 desaeuire] 4 9 18 22, deseuire 1 3 7 8 10 13 14 15 16 17 20 21 – saeuit] 9, *add.* dum 5 6 7 8 10 13 14 15 17 19 20 21 22, *vel add.* dum aduersus 3 11, *vel add.* ingemuit, dum 4 18, *vel add.* in sanctum 13 14 21 – Christi seruum deuotissimum] seruum christi 1 7 – inuenit] 9, uenit *ceteri sed cancell.* 2 – priores] 6 7 8 9 16 20, prius 1 2 45 13 14 15 17 18 19 21 22, ante 3 11

77 suos] 1 6 7 8 9 10 11 13 14 15 16 17 21, ipse 4 5 19 22, om. 2, *add.* quos *dein sup. lin.* tenebat 8 – suos diabolus] d. s. 3 4 5 10 18 22, d. ipse suos 2, s. ip. d. 15 – occiderat] 3 4 5 6 7 9 10 11 16 17 18 22, occidebat 13 14 21, occidere 20, occidit 1 15, interfecerat *corr. sup. lin.* interfecit 8 – uere] iure 1 3 – christiano] christianus 6 20, *add.* autem 13 14 – a] ad 6 13 20, de 3

77-78 christiano ... tuto] *corr. sup. lin.* christianis ... tutis 2, christianos ... tutos 15, christiano toto *corr.* tuto ad pœnam 21

78 pœna] pena 6 8, pœnam 13 21 – tuto] toto 5, tutum 7 – aeternitate] eternitate 3 6 10 13 – securo] securis 2, securus 13, securos 5 15, securum 7 – quos] 9, qui *ceteri* – in sua] 9 15, in illius 1 4 5 6 7 13 14 16 18 20 21 22, in ipsius 2 3 10 11 19 – habebat] 9 15, erant *ceteri*

ditione, cruciabat. «Quid dicis, inquit Vincentius, Datiane? Ecce iam et
80 de apparitoribus tuis uindicor. Vltionem mihi in eorum pœna fecisti».

9. Summa uoce diabolus fremens, rabidiores intonare sermones, stridore dentium frendere et, dum martyrem lacerat, seipsum potius laceraret. Torti cessere carnifices et defatigata lictorum manus, dum

79 ditione] 2 3 6 10 19 22, ditione 4 5 7 8 9 15 16 18 20, potestate 1 13 14 21 – cruciabat] 9 15, uexabat *ceteri*, *add.* Beatus uincentius dixit 13 14, *vel add.* Tunc uincentius sanctus 16, *vel add.* Inter haec 11, *vel add.* Vincentius 21 – inquit] 1 4 6 8 10 18 19 21 22, *add. sup. lin.* 11, inquit 2 3 5 7 9 15 16 20, *add.* sanctus 2 3 19, *add.* sanctus *dein sup. lin.* dixit 10 – Vincentius] *om.* 21 – inquit Vincentius] V. i. 22, *om.* 13 14, *add.* sanctus 4 5 15 22 – inq. Vinc. Datiane] o 17 – et] 9 13, *om. ceteri – de] sup. lin.* 22

80 apparitoribus] apparitoribus *corr. sup. lin.* apparitoribus 2, apparitoribus *corr.* apparitoribus 7, *add. in marg. glossam* Apparitores. id est. milites. dicti quod pareant iussis uel quod appareant in eius aspectu 11 – tuis] eius 3 – uindicor] *add.* quia 15 – Vltionem] ultione 2 mihi] *om.* 22 – eorum] 9 15, *om. ceteri – pœna]* 1 8 9 13 14 16, paena 2, pena 17, pœnam 4 5 7 10 15 18 19 20 21 22, penam 6 15, *add.* ipse] 2 4 5 10 15 16 17 18 19 22, *vel add.* esse 1 7 11 13 14 20, *vel add.* ipse esse 21 – in eorum pœna] aeterna ipse 3

81 Summa] *Praemit.* Tunc 15, *add.* autem 13 14 21 – diabolus fremere] 1 3 6 7 11 16 20, d. fremens 9, fremere d. 13 14, *add.* cœpit 2 3 4 5 8 10 13 14 15 17 18 21 22, *et add.* et 2 5 13 14 17 19 21 22 – rabidiores] 1 6 7 8 9 10 13 14 16 19 20 21 22, rabidioribus 2 3 4 5 11 17 18 19 22, rapidioribus 5 17 – sermones] sermonibus 2 3 4 5 10 11 15 17 19

82 stridore] stridor 6 15 16 17 – frendere] fremere *corr.* frendere 13, fremere 14 17 20, *add.* cœpit 1, *vel add.* et in suis amplius desaeuire 4 18, *vel add.* et in suos ampl. des. 2 5 15 16 17 22 – et] 1 9 13 14 16, ut 2 4 5 6 7 10 15 17 18 19 20 21 22 – martyrem] *add.* Dei 2 4 5 17 18 19 22 – potius] *om.* 17 – seipsum potius] se potius ipse 13 14 21

82-83 seips. pot. laceraret] *om.* 6

83 laceraret] lacerabas 1, lacerare 13 14 – Torti] 2 5 13 19 22, Tuti 9, Torti ac 17, Tortorum 8, *om.* 1 4 6 7 10 15 16 18 20 22, Fessi 11, *om.* 14 – Torti cessere] Stupuer 3 – cessere] 4 5 7 10 13 14 16 17 18 19 20 21, caessere

80. *apparitoribus*: employés au service d'un magistrat, appelés aussi *carnifices* (lin. 74, 83), *lictiores* (lin. 83) et *milites* (lin. 89).

85 per latera martyris pendet, uicta defecit. Expalluit in torquentibus uultus, sudoris riuuli liquescentia membra tabuerunt, anhelum fessis pectus extabuit. Putasses ipsos potius inter martyris sancti tormenta torqueri. Exsanguis et ipsius Datiani facies; tremere trepidum pectus; euanescentes hebetati lumine oculi quasi in sua morte confundi.

10. Tunc: «Quid agitis?», suis militibus exclamat Datianus. «Non a-

9, cessare *corr.* cessere 1, cessare 6, cessa^{uere} 22, cedere 8, cessare *cui add.* cepere 15 – cessere carnifices] carn. cess. 2 – defatigata] defa^{ti}gata 8, defatigatis 15, fatigata 1, defecta 9 – manus] manu 20, manibus *cui add.* ut 15

84 latera martyris] mart. lat. 6 7 11 20, lat. beatissimi mart. 1 16, lat. 10 13 14 21 – pendet] pendens 3, pandit 11 – in torquentibus] 1 6 7 8 15 16 20, intorquentis 9, torquentium 2 3 4 5 10 11 13 14 17 18 19 21 22 – uultus] *add.* Siquidem 4 18

85 sudoris] sudorum 13 14 21, sudore 1, *add.* siquidem 2 3 10 19 – riuuli] riu^vli 2, riuoli 9 19, riuoli *corr.* riu^vli 10, riuulis 8 15 16 17 22, riuolis 4 5 18, riuis 13 14 21, Rebulli 6, Reuulli 20 – liquescentia] liquentia 2 11 – membra] per membra 2 3 11 19, siquidem 10 – anhelum] anhelum 2, anelum 5 7 16 20, annellum 3, Hanellum *corr.* Anhaelum 9, Hanelum 10 19, anelimum 15, *add.* in 22 – fessis] fessi 6 7 20, fessus 9

85-86 membra tabuerunt ... putasses] *om.* 8, anhelum ... putasses] *om.* 17

86 Putasses] Puta^sses 2, putans se 4 18, putat se 6 20, putantes se 3 15, ut putares 11 13 14 21 – ipsos potius] 2 10 13 14 19 21, p. i. 1 4 5 7 8 9 11 15 16 17 18 20 22 – inter] in 13 14 21 – ipsos potius inter] p. i. ipsa 6 – martyris] *om.* 1 – sancti] *om.* 1 2 – martyris sancti tormenta] mart. torm. 2, torm. sanct. mart. 13 14 21

87 Exsanguis] et exsanguis 2, Nam et ipsius 13 14 21, ut ex hoc ad 15 – et] igitur 17, *om.* 5 15 – ipsius] *om.* 17, ipsi 6 – Datiani] dacii 8, Datiani facies] f. d. 17 – tremere] t^rmere 17, cepit tremere 11, tremere cœpit 1 4 5 13 14 15 17 21 22, fecit 2 17 – tremere trepidum pectus] 3 6 7 8 9 10 16 20, trep. pect. habere 11

88 euanescentes] et eu. 1, et uanescentes 11, euanescere 21, euacentes 4 – hebetati] habetati 9, habetati *corr. sup. lin.* haebetati 21, ebetanti 8, et ebetantes 3 10, et hebetantes 11, et hebetati 13 14, hebetantesque 2 4 5 17 18 19 22, &ebetantesque 19, habitant 7, habitant tanti 6 20 – lumine] *bis repet.* 9, lumini 6 20, lumine oculi] oc. lum. 1, oc. lumimine 16 – confundi] 9 13 14 21, confusi 2 3 4 5 6 7 10 15 16 18 19 20 22, sunt confusi 11, confusi erant 1, confusos 8, confundantur 17

89 Tunc] 9 15, *om.* 3 11, Quid agitis? suis militibus exclamat Datianus]

- 90 gnosco manus uestras obsistentes pertinaciter. Homicidas saepe uicistis; parricidarum magorumque silentia alta rupistis; archana ipsa adulterorum uobis incumbentibus patefacta sunt; et quisquis confessus mori timebat, in mortis confessionem perductus est. 0 milites principum meorum! (quod in contumeliam imperatorum nostrorum dicitur),
 95 non possumus cogere, ut uel pro solo nostro pudore taceatur. Alios in confessionem mortis suae cogimus; silentium pro contumelia nostra non possumus imperare».

9 15, Q. a. s. m. exc. 1 2 3 4 5 6 7 8 10 11 16 18 19 20 21 22, Q. a. s. m. clamat 2, Excl. m. s. Q. a. 13 14, Exclamans itaque militibus dacianus dixit: Q. a. 17 – Non] Nonne 1 5

90 Obsistentes] obsistente 20, obsistentem 6, existentes 15 – pertinaciter] pertenaciter 9 – homicidas] homicidam 6, omicida 20, omicidas 13 14

91 parricidarum] parricidorum 5 8 9 19, paracidarum 3, magorumque] magorum 1 9 16, magnorum 5 – silentia] silentio 19 – alta] *om.* 8 – archana] archana 2, arcana 4 15 18 20 22

91-92 adulterorum] ^adulterorum 1, adulterarum *corr.* adulterorum 8, adulteriorum 15

92 incumbentibus] in conuentibus 4 7 8 – patefacta] patefactae 4 18 – sunt] *add.* loca 1, *vel add.* et 10 – quisquis] qui 3 – confessus] 1 8 9 15 16, *om.* 6 7 20, confitendo 4 5 17 18 22, in confessione 2 3 11 19 21, pro confessione 13 14

93 in] *om.* 7 – mortis] mortem 1 13 14 21 – confessione] confessionem 2 8 10, sua confessione 13 14 21 – est] *add.* Hodie 13 14 21 – milites] *add.* mei 13 14

93-94 principum meorum] *om.* 17, principumque meorum 13 14

94 contumeliam] contumelia 1 4 9 11 13 18 19, *add.* eorum [= contumeliam eorum ?] 9 – nostrorum] *add. in marg.* 20 – dicitur] ducitur 7

95 cogere] 7 9 14 15 20, coercere 2 3 10 19, cohibere 13 14 21, cohibere 8, prohibere 4 5 17 18 22 – solo nostro] n. s. 4 18 – taceatur] taceat 2, hic taceat 11, agratur (?) 7, augeatur 20 – Alios] Alios 8 13 14 17, Aliis 1, Alteros ceteri – non possumus ... contumelia] *om.* 7

96 mortis suae] s. m. 2, in m. s. 14 – suae] *om.* 17, *add.* loqui 2 3 4 5 10 15 17 18 19 22 – cogimus] coegimus 22, imperamus 1, *add.* huic 2 4 5 17 18 19 22 – contumelia nostra] n. c. 4 5 7 8 14 17 18 20 22, *add.* hunc 1

97 imperare] compescere 1

11. Tunc denuo et ille subridens ait: «Hoc est, inquit, quod in sancta lege praescribitur: ‘Videntes non uidebunt et audientes non audient’. Dominum et Christum fateor; filium Patris altissimi unicum et cum Patre unum Deum esse protestor; et negare me asseris, qui ea, quae sunt uera, confiteor! Plane debes torquere, si mentiar, si deos principes tuos dicam. Sed torque diutius confitentem nec a pœna mea cesses, ut uel sic possis probatam sacrilego spiritu tuo suscipere ueritatem».

12. Insanior diabolus inritatus, uox serpentis insibilat, anhelum

98 denuo] demum 4 5 22 – Tunc denuo] Sanctus autem 17, *add.* beatus 2 13 19 – et ille] 9 14 21, et illi 13, uincentius 1 2 6 7 8 10 11 15 16 17 20, uincentius sanctus 4 5 18 22, beatus uincentius 2 3 10 19 – ait] dixit 21, *om.* 3 10 – est] *om.* 17 – inquit] *om.* 4 6 7 8 11 13 14 20

98-99 quod in sancta lege] *om.* 17

99 praescribitur] praescriptur 15, scribit 7, *add.* quod 11

100 Dominum] deum 8 – et] 5 9 11 17 19 22, *om.* 1 3 6 7 8 10 13 14 16 21, *add.* ihesum 2 4 15 18 – fateor] confiteor 4 18 – filium] *om.* 6 7, filium Patris] fil. dei 15, dei filium Patris 1 2 3 10 11 17, f. d. P. 4 5 8 17 22, deum 7 20, dum *forsan* deum 6, dominum 21, dominum filium 13, dum filium 14 – altissimi] altissimum 10 – unicum] 2 8 9 10 11 15, unius unicum 1 5 6 7 16 17 20, unici unicum 5 13 14 17 21 22, uniti unicum 4 18 – et cum] *om.* 9

101 Patre] patri 9, Spiritu sancto 2 3 10 11 17 – esse] praeesse *corr.* esse 9 – unum Deum esse] u. e. D 11 – protestor] protector 6 9, profiteor 1 16 17 20 – et] *add.* tu 17 – me] *om.* 3 9, deum 17 – asseris] adseris 3 8 10 21, *corr. sup. lin.* me astruis 10, suades 1, dicis me 17 – quia quae] quia ea quae] 8 11 13 14 15 20 21 22, qui ea quae 9, ea quae 1, – sunt uera] u. s. 13 14 17

102 confiteor] profiteor 13 14, protestar 17 – debes] *add.* me 17 – torquere] torqueri 1 4 15 18 – mentiar] mentior 1 3 4 6 7 8 10 11 16 20 – si mentiar] *add. in marg.* 14

102-103 deos principes tuos] pr. t. d. 2 3 4 5 10 17 18 19 22

103 Sed] *om.* 13 14 21 – diutius] diu 11 – a pœna mea] ad pœnam meam 16

104 cesses] cassis 16 – sic] sis 9, sit *corr. sup. lin.* sic 8 – possis] posses 11 – probatam] *om.* 6 7 15 16 20, *corr. stulte* probare tam 22 – sacrilego] in sacrilego 15 – spiritu] spiritui 2 4 5 18 19 22 – suscipere] 9 15, sperare 6, superare 7 11, adspirare 3, suspirare *ceteri*

106 diabolus] *add.* hic 11 – inritatus] 4 5 7 9 18, irritatus 1 2 3 6 13 16 17 19, irritatur 11 14 15 21, irritatum 10, *add.* est 22 – insibilat] 9 15, inflator

pectus, tumentioresque ceruices et tota facies humanitatis inuersa. Solam in corpore beatissimi martyris flagrantem aciem luminum, uenenatam pestifero sidere, figebat oculorum, profluentem non iam solis lateribus, sed toto corpore sanguinem cernens, uiscerum interna patefacta, iuncturas et compages diuaricatas diuortio tormentorum. Nihil e-

1 2 3 5 6 7 9 10 16 17 19 20 21 22, inflacior 8 13 14, fit inflacior 11, inflammator 4 18 – anhelum] 1 2 3 4 5 6 8 13 14 18 20 21 22, anelum 7 16, hanelum 9, anhelum fit 11, anhelit 19, anhelitum 15

106-107 Anhelum ... Solum] *om.* 20

107 tumentioresque] tumencioresque 20, tumentiores 11, tumentes 1 – et] *om.* 1 – humanitatis] *add.* eius 2 – inuersa] euersa 1 2 5 7 8 13 14 19 21 22

107-108 Solam] 5 9 10 11 13 14 14 17 21 22, Solum 1 4 6 7 16 20

108 corpore] corpus 4 13 14 17 18 22 – flagrantem] flagrante 7 20 – aciem] actem 7 – luminum] luminis 2

108-109 uenenatam] 6 7, benenatam 20, uenenata 4 9 15, uenenatamque 2, uenenatumque 5 19 22, uenenoque 1, uenenumque 13 14 21, uenenatam ... sidere] *om.* 17

109 pestifero] pestiferum 1 5 13 14 21 – sidere] *om.* 1 4 13 14 21 22 – figebat] infigebat 17, fiebat 16 – oculorum] *om.* 17 – profluentem] profluentemque 17 – non iam] i. n. 11 – iam] *om.* 1, *add.* a 1 13 14

110 sed] *add.* et 8 21, ad 14, ex 17 – toto] totum 8 – cernens] cerneret 11 – uiscerum] uiscera 10, *add.* etiam 17

110-111 patefacta] *add.* sunt 1 11 13 14 21

111 iuncturas] iunctura 6 20, iunct., agnosceres 11, iuncturasque 15 – et] e 13 14 21 – compages] compagine 8, compages 3, compagine 9, compagibus 13 14 21 – diuaricatas] dissolutas 2, *add.* de 9, *vel add.* propter 15 – diuortio] difortio 7, diuorcium 15, diuersitas 1 13 14 21 – tormentorum] *add.* separauerat 1 21, superauerat 13 14

111-112 erat] *add.* enim 1 13 14 – *Add. in marg. glossa* Uarices sunt uene furarum. hinc uaricosus dicitur qui dum inclinatus in uaricibus sanguine inflatur. hinc diuaricatus distortus 11, erat] esse conspiciens 1, *add.* enim 21, *vel add.* ue] 1 9

106. *vox serpentis insibilat.* L'image du serpent est une de celles dont se sert la Bible pour désigner le diable. Voir déjà lin. 34/35. Sa première attestation dans la littérature hagiographique pourrait être celle de la Lettre des martyrs lyonnais de 177. Voir V. Saxer, *Bible et hagiographie*, p. 42.

rat, quod uel suis posset irasci; et quod uincebatur, iam ipse mirabatur. «Miserere», inquit Vincentio Datianus, «tui, ne florem perdas nunc primum uernantis aetatis; in primis annis positus, ne uita minuaris longiore. Parce suppliciiis tuis et uel sera, quae supersunt, tormenta lucrare.

13. At ille praescius sanctitate ait: «O uirosa diaboli lingua, quid in me non facias, qui Deum et Dominum nostrum temptare uoluisti?

112 uel quod suis] 1 9 10 15, quod uel suis 10, uel quod suis iam 16, quod uel suis iam 2 4 8 13 14 17 18 19 21 22, quod iam uel suis 5 6 7 11 20, unde suis 17 – posset] possit 3 6 7 10 19 20 – irasci] *add.* Datianus preses dixit 13 14 21, et] sed 21 – et quod uincebatur iam et ipse mirabatur] mirabatur quod adhuc uincebatur a martyre *dein add.* Exclamat itaque uincentio datianus 17, *vel add sup. lin. 2. m.* Tunc inquit uincentio datianus 13 – iam] *add.* et 3 – mirabatur] minabatur 3

113 inquit] inquit 7 8 16 20, *add.* tui 1 16 – Vincentio Datianus] 4 7 8 10 18 19 20 22, uincenti dat. 1 2 5 6 9 11 13 14 15 16, inquit ... Datianus] *om.* 17, *quo loco* tui uincenti 13 14 21 – tui] 4 6 7 8 9 10 15 17 18 19 20 22, cui 5 – florem] *add.* tuae 2 – perdas] *add.* Parce 15

113-114 nunc primum] *om.* 17 – *add.* tibi 15

114 in primis annis positus] *om.* 5, in pr. ergo pos. an. 17 – uita minuaris longiore] 1 10 13 16, uita minueris longiorem 9, uitam minuas longiorem 2 4 11 18 19, uitam minuaris longiorem 3 5 6 7 14 15 20 21 22, uitam amittas longiorem 17

115 Parce] Parce parce 11, *add.* iam 4 15 18 – suppliciiis] *sup*pliciis 2, supplicibus 4 13 17 20 22 – et] 7 8 9 15 16 20, ut 2 3 4 5 6 10 13 14 17 18 19 21 22 – sera] sero 3 8 10 11, *add.* ea 2 11 19

115-116 lucrare] 1 6 7 8 9 15 16 20, lucreris 2 3 4 5 10 13 14 17 18 19 21 22, refuge 11

117 At ... ait] Tunc sanctus uincentius ait 1, Tunc uincentius ait 16 – praescius] 4 5 7 9 10 11 13 18 19 22, prescius 2 8 14 15 20 21, precius 17, pressius 6 – sanctitate] 4 5 6 7 8 9 10 11 17 21 22, sanctitatis 13 14 15, *corr. sup. lin.* sanctitatis 2, sanctitatem 20 – ait] 1 2 4 5 10 15 16 18 19 22 *om. ceteri* – uirosa] 1 2 5 7 10 16 17 20 22, uiperosa 4 18, ueri usa 9, uirusa 17, uere 13 14, uera 21 – o uirosa diaboli] o uirosi diaboli 3 6, *add.* inquit 6 7 8 11 20 21

118 facies] facis 2, facias 4 5 6 7 8 9 10 14 16 19 20 21, fatias 22 – Deum et Dominum] 9 13 14 15 21, dominum et deum 1 16, deum et dominum meum 2 3 4 5 10 17 18 19 22, deum et dominum nostrum 6 7 8 20 – temptare] temptari 15 16 – uoluisti] uoluis 20

120 Non timeo supplicia quaecumque iratus intuleris. Hoc mihi magis formidini est, quod fingis te uelle misereri. Percurrant omnes pœnae, et si quid praestigiis, si quid tua arte peruersa, si quid malignitatis uiribus potes experire, exercere sub amarissimo ueneno tuo. Fidem et fortitudinem non auferes ex anima christiana. Nihil de suppliciis cesses, ut in omnibus te uictum esse fatearis».

125 14. Datianus dixit: «Transferatur ad legitimam quaestionem. Per-

119 timeo] timebo 20 – supplicia] supplitia 1, *add.* tua 2 4 5 15 17 18 19 22 – iratus] *om.* 2 – intuleris] 9 15, impegeris 2 3 5 8 11 20, impigeris 6 7 10 13 14 16 17 19 22, impinxis 1 – mihi magis] magis mihi 5 6 8 16 22, magis mici 4 18

119-120 formidini] 3 10 13 14 17 21, formidinis 1 4 5 6 7 9 11 15 16 18 19 22, formidinis *corr.* formidini 8, fortitudinis *corr.* formidinis 2

120 te] *add. in marg. al.* m. 8 – misereri] miserere *corr.* misereri 8, miserere 9 16 – omnes] *add.* spiritus 20 – pœnae] *om.* 6 – Percurrant] Percusserant 3

120-121 et si quid praestigiis] *om.* 17 – si quid] si quod 3, *om.* 15

121 quid] quit 6 – praestigiis] 2 4 7 8 10 14 15 17 18 20, praestringis 9 13, praestigii 1 21 22, praestigi 16, praestigiorum 11 – praestigiis si quid] *om.* 6, pr. si quit 3 – tua] *om.* 17 – arte] archae 7, arge *corr.* arte 20 – peruersa] peruers (sic!) 9 – si quid tua arte peruersa] *om.* 21, si quid tua arte peruersa, si quid malignitatis] *om.* 11, tua arte ... si quid] *om.* 3

122 potes] 2 3 4 5 9 10 15 17 18 19 22, poteris 1 7 8 11 20 19 21, potueris 13 14 16 – experire] experiri 4 8 11 14, *corr.* experiri 2, *add.* et 3 10 19 – exercere] 9 10, exerce *om.* 11 13 14 21

122-123 fortitudinem] fortitunem 14

123 non auferes ex anima] 9, non auferes ex animo christiano 15 21, examina christianam 2 3 4 5 6 7 8 10 11 17 18 19 20 22, animi christiani 1, auferre a christiano 13 14 – Nihil] nicil 4 18 – cesses] ceses 9, cessas 7 – in] *om.* 1

124 te uictum] u. t. 2 3 10 15 17 – esse] *om.* 1 17 21

125 Datianus] *add.* praeses 1 13 14 21 – Transferatur] 9 10 13 14 21, *add.* ceteri uincentius

125. *legitima quaestio*. Pour l'hagiographe, l'expression désigne non la torture qui fait normalement partie de l'enquête, mais une surenchère dans l'application des tortures qui comprennent à ses yeux celles que détaille le paragraphe suivant (lin.

currant omnium latronum, homicidarumque conuictorum, etiam parricidarum uiolentiora tormenta. Si tamdiu, inquit, durare anima potest inter supplicia, uel membra deficiant. Vincere me non potest iste, dum uiuit» - «O felicem me, inquit Vincentius martyr. Minae tuae laus mea est, et terror asperior cumulator gloria est. Quod irasci te grauius putas, modo mei melius incipies misereri».

125-126 Percurrant] 4 5 8 9 13 14 16 17 18 19 21 22, percurrat 1 2 3 7, precurrat 6, percurrite 10, percurrantque 15, *add.* in eo 11

126 omnium] omnia 13 14 21 – latronum] latronibus 13 14 21 – homicidarumque] 2 3 4 5 9 15 17 18 22, homicidarum 1 7 8 16 17 20, homicidas 13 14, homicidiis 21, *om.* 6 – conuictorum] conuictorum 11, conuictis 13 14 21, *om.* 17 – etiam] et 17

126-127 etiam parricidarum] p. e. 1 11 – parricidarum] parricidas 13 14 21

127 uiolentiora] molestiora 13 14 21, *add.* perquirentes 15 – inquit] *om.* 3 10 11 16 – durare anima] a. d. 2 13 14 17 21, a. perdurare 16

128 inter] in 6 20 – uel] *add.* ut 1 5 – deficiant] *add. et cancell.* ut 9 – non potest iste] i. n. p. 13 14, ille n. p. 15

129 uiuit] uitauit *corr.* uiuit 5, uiuet 20, *add.* Beatus uincentius dixit 13 14, *vel add.* Vincentius dixit 21, *vel add.* Respondit presidi sanctus uincentius 17 – felicem me] infelicissime 3 15 – inquit Vincentius martyr] inq. Vinc. 1 8 16, inq. Vinc. sanctus 3 11, inquit 17, *om.* 1 3 14 21 – Minae] *praescrib.* Illae 14 21, Ille 13

130 terror] terra 3, *add.* tuus 2 17 – cumulator] accumulatio *vel* accumulatio 15 – est] 5 7 8 9 15 16 20 21, *om.* 1 2 3 4 10 13 14 18 19 21 – Quod] Qui dum 1, Quando 17 – irasci te grauius] t. g. i. 17, i. g. t. 2 – i. t. g. putas] i. t. p. g. 13 14 21

131 mei] *add. sup. lin.* 8, *om.* 13 14 21 – incipies] incipis *corr.* incipies 8, incipis 2 3 4 5 10 11 13 14 16 18 19 21 22 – mei melius incipis] inc. mei 17 – misereri] miserere 9

132-140). Ce redoublement de cruauté, s'il est attesté par Eusèbe de Césarée dans ses *Martyrs de Palestine* (voir V. Saxer, *La Passion de S. Vincent diacre dans première moitié du ve siècle*, in *Revue des études augustiniennes*, XXXV, 2 [1989], p. 295), pourrait n'être ici qu'un artifice de la littérature hagiographique dont les passions dites épiques ont usé et abusé.

15. Hinc ad patibulum raptus, immo ex eculeo depositus, tortores suos ipse praecurrens, moras carnificis urguendo, in saeuitia sua diabolium et pudore tarditatis onerabat. Torquetur, tunditur, flagellatur, exuritur, et distentis membris crescit ad pœnam. Inprimuntur ardent

135 es pectori laminae, et liquefactus inter ipsas candentes ferri acies, liquor guttis, flamma stridente, respergitur. Vulnera uulneribus infigun-

132 Hinc] Post hec 17, *add.* itaque 13 14 – patibulum] patibulo 4 18 – ad patibulum] a patibulo 3 11, a patibulo *corr.* ad patibulum 8 –raptus] *add.* uincentius 2 5 13 14 17 19 21, *vel add.* hoc 15 – immo] hymmo 7 – eculeo] aeculeo 7 9 10 13 14 17 20 22, aequuleo 13 14, heculeo 16 – ex eculeo] ex culeo 11 – depositus] deponitur 1, positus 17 – tortores] torrores 10

133 moras] mores 15, morans 16 – carnificis] 1 7 9 13 14 20, carnifices *corr.* carnifice 16, carnificum *ceteri* – urguendo] 2 3 4 6 7 8 10 11 16 17 18 20, urgendo *corr.* urguendo 15, unguendo 20, arguendo 1 5 13 14 17 21 22, iam conspiciendo 9, *add.* ad penam alacriter properabat 11 – saeuitia sua] saeuitiam suam 5 8, senectute sua 15

133-134 diabolium] diabolus 1 6 11 20

134 et] 9, *om. ceteri* – tarditatis] arditatis 9, *add.* suos 11 – onerabat] onerabatur 1, honerabat 3 6 7 8 15 20 – Torquetur] Torquitur 3 4 18, *add.* igitur christi famulus 17, *superscrib. verba lectu difficilia* zinodi s ... s 9 – tunditur] *om.* 6, tonditur 7 9, tunditer *corr.* tunditur 8

135 et] atque 17 – distentis] 2 3 4 5 8 9 13 14 15 18 19 21 22, distensis 1 10 11 16 17 20, extensis 7, defessis 6 – membris] menbris 1 7 13 16 17, membris 10 – crescit] 1 8 9 13 14 16 21, crescebat 4 5 6 10 11 15 17 18 19 22, *add.* corpus 2 3 4 5 6 7 10 11 17 18 19 20 22 – pœnam] penam 6 15 17, *add.* sed spiritus qui christum dominum fatebatur in uictoria permanebat 2 5 17 19 22, *vel* perdurabat 4 18 – Inprimuntur] Inpraemuntur 7 16 – ardentis] ardentis 6 9, *om.* 16

135-136 ardentis pectori] p. a. 2

136 pectori] pectori 9, pectora 6 – laminae] laminae 1 4 5 9 20, lammine 3 – liquefactus] liquefacta 8, liquefactas 9, liquefactis 3 10 17, liquefacto 13 14 21, *add.* cruor 16 – ipsas] ipsa 13 – candentes] candentis *corr.* candentes 8, candentis 11 13 14 16 21

136-137 liquor] licor 4 18, liquore 13 14 21

137 guttis] guttarum 13 14 21, guttatim 11 – fl. stridente] 1 2 3 4 5 6 8 16 17 18 19 22, flamma stridens 9, stridente. fl. 13 14 21 – stridente] stridenter 7 20 – respergitur] despergitur 9, espergitur 20, respergit 6, spargit 7 – Vulnera uulneribus inprimuntur] *om.* 16 inprimuntur] infiguntur 14

140 tur et supra tormenta desaeuiunt. Sales, ignibus adpersi, crepitantes
minutiis, per membra dissiliunt, et iam non ad artus, sed ad ipsa uis-
cera tela iaculantur; et quia integri corporis pars nulla superesset, quae
primum fuerat inlata, iam et pœna ipsa punitur.

145 16. Attonitus Datianus et, recurrentibus militibus suis, de Vin-
centii beatissimi martyris, ut putabat, professione peruersa aut certe
iam de ipsa morte sollicitus, quid ageret, quid diceret inquirebat. Re-
nuntiatur ipsi ab electis et merentibus suis, percurrisse illum uniuersa

138 et supra tormenta desaeuiunt] 2 3 5 6 7 9 19 20, et s. t. deseruiunt
corr. desaeuiunt 10, et super t. d. 17, et s. tormenta tormenta d. 4 8 15 16 22,
tormentis tormenta subseuiunt 1, tormentis tormenta d. 11 13 14 21 – Sales]
salis 6 7 13 14 20 21 – ignibus] in ignibus 14 – adpersi] 9, aspersi 2 5 11 15
17 22, asparsi 10 17, adsparsis 4 18, isparsis 20, sparsis 6, sparsim 21,
sparsi 8 13 14 16, asparsi 3 – crepitantes] 13 14, crepitantis 9, crepitantibus
ceteri

139 minutiis] minuciis 2 5 9, minuciae 21, minutiae 13 14, minutis 3 7
15 22, minutis *corr. sup. lin.* minutiis 15, minutati 8, minutatim 11, *om.* 17 –
et iam non] et non iam 6 7 11 16 20 – ad] *om.* 9 – artus] *add.* tantum 2 4 5 15
17 18 19 22 – ad] *om.* 6 9, *add. sup. lin.* 2

139-140 et iam non ... iaculantur] *om.* 1

140 tela] suppliciorum tela 3 11 – iaculantur] 2 9 15, iaciuntur 3 4 5 8
10 11 13 16 17 18 19 21 22, laciuntur 14, latiuntur 20, laniuntur 7, lacesciunt
6 – quia] quasi 11 – integri] integra *corr.* integri 8 – superesset] supererat 1
8 16, erat 15, superesse 6 7 – quae] quem 6

141 primum] *add.* non 11 – inlata] illata 1 2 15 17, pœnis illata 11
iam] *add.* quodammodo 1 16 – et] *om.* 17 – pœna ipsa] 1 8 9 13 14 15 16 21,
i. p. 2 3 4 5 6 7 10 17 18 19 20 22 – punitur] puniuntur 8

142 Attonitus] Adtonitus 3 4 5 6 7 10 18 19 – recurrentibus] a rec. 2 3
4 5 10 17 22 – suis] *om.* 6 7 11 20

142-143 Vincentii] uincenti 7 9 16 20, uincenti *corr.* uincentii 8

143 ut putabat] (ut pu)tabat *litt. uncis incl. in marg. add.* 11 – professione]
confessione 11 – professione peruersa] per. pro 13 14, pro. subuersa 15

144 sollicitus] sollicitis *corr.* sollicitus 21 – ageret] *add.* ue] 2 4 5 15
17 22 – quid diceret] *om.* 6 16 – quid ageret, quid diceret] quid ageret quidue
diceret 13 14

142-144 Attonitus Datianus... inquirebat] *om.* 17

144 -145 Renuntiatur] *add.* dehinc daciano 15

145 ipsi] 4 5 7 8 9 11 13 14 15 16 20 21 22, ei 3 10, *add. et cancell.* ei

supplicia, hilari uultu, spiritu fortiori, pertinaci magis professione quam cœperat Dominum Ihesum Christum fateri.

17. «Heu, ait Datianus, uincimur. Sed habeo adhuc quod suppliciiis superest. Si flecti pertinacia non potest, uel semper duret in pœna. Spiritus qui non potest coherceri, puniatur. Quærite, inquit, locum tenebrosum oppressumque urgente tectura, ab omni publica luce seposi-

17, *om.* 1 2 17, *add.* Datiano 1 2 4 5 6 7 11 16 17 18 19 20 22 – ab] ad 9, ab electis] 6 7 8 9 11 15 20, a dilectis 2 3 4 5 10 18 19 22, ab adflictis 13 14, ab afflictis 21, a militibus 1 – et] *om.* 1 – merentibus suis] s. m. 1 11, militibus s. 4 18 – ab electis et merentibus suis] a familiaribus 17 – percurrisse] *om.* 6, percurrere 9, pertulisse 15 – illum] 9 13 14 15 21, eum 3 9, se illum 9, uincientium 1 2 4 5 7 8 11 16 18 19 22, uincientius 6 20

145-146 percurrisse ... uniuersa supplicia] uincientium omnia suppliciorum genera pecurrisse. sed adhuc persistere 17

146 hilari] ilari *corr.* hilari 15, hylari 1 3 20, ylari 6 – hilari uultu] hilarem uultum 9, hilarem uultu 11 – fortiori] forciori 15 17, fortiore 4 6 8 10 20, forcioire 7, fortioirem 9 11, *add.* et 15, *vel add.* atque adhuc 17 – pertinaci] pertinacem 7 8 20 – magis] *om.* 17, *add.* in 8 – professione] confessione 8

147 qua] 4 9 10, quam 1 2 3 5 6 7 8 11 13 14 15 16 19 20 21 22 – qua cœperat] *om.* 17 – Dominum Ihesum Christum] 2 4 5 6 7 11 15 18 19 20 22, D. C. 1 8 10 14 16 17 21, D. et C. 9

148 Heu] Ait Datianus: Heu 1, Ait D. 13 14, *vel* D. dixit 16, *vel* D. ait 21, *add.* me 7 11 15 – ait] inquit 4 5 17 22 – uincimur] uincimur *corr. sup. lin.* uincimur 8 – habeo adhuc] a. h. 4 5 13 14 17 22 – suppliciiis] se suppl. 3, de suppl. 11

149 superest] 1 2 9 10 11 13 14 19 21, supersit 4 5 6 7 8 15 16 17 18 22, sumpserit 20 *add.* superem 11 – pertinacia] pertinacia 2 7 20 21 22, pertinencia 4 18, *add.* eius 2 – semper duret] si perduret 2 11 – duret] durat 15

149-150 Spiritus] *add.* ergo 17

150 qui] *om.* 7 – coherceri] coherceri 4 11 13 14 16 17, coherceri 21, cohercere 6 20 – non potest coherceri] 9 15, coherceri non potest] ceteri – potest] *add. sup. lin.* 11, ualet 2 3 8 10 19 – puniatur] *om.* 1 inquit] ergo 17

150-151 tenebrosum] tenebrosissimum 17

151 oppressumque] oppressum quae 5 9 – tectura] texura 15 – publica luce] 1. p. 21

151-152 sepositum] sepositus 6, depositum 2, posita 7, positum 20 22, remotum 17

155 tum et perpetua nocte damnatum, reatui huius peculiarem extra carceres carcerem. Ibi fragmentis testulae passim exasperatos congerite mucrones, ut ex omni parte male incisa fractura elimatis aculeis, iacentis corpus quotquot tetigerit infigat, et ipsa conuersio laterum iterum innouetur ad pœnam, ut quod, commutatis artubus, membra eua-

152 perpetua] perpetue *corr.* perpetua 15 – damnatum] dampnatum 1 2 3 6 13 15 17 22, damna 20 – reatui] reatu 7, reatum 10 13, pro reatu 15, *corr.* reatu 22 – huius] eius 13 14 21, *add. stulte* reatui 7 – peculiarem] peculiare 7 20 – extra] intra 1 11

152-153 carceres carcerem] carceris carcerem 9 14 16 – peculiarem ... carcerem] ac omnibus carceribus carcerem peculiarem 17, *add. perquirite* 15, *vel add. patiatur* 4 18

153 Ibi] Vbi 8, ibique 15, Ibi sit 3, Quem etiam 17 – fragmentis] 1 2 4 5 6 7 10 13 14 16 18 19 22, fragmenta 9, fragmentum 15, fragmentis 8 17 20 21 – passim] passimque 15 – exasperatos] 2 4 6 7 8 10 13 14 15 18 20 21, exasperatus 3 5 9 19 22, exasperantes 17, sparsos 16, sparsis 1 – congerite] congerice 7, congerit et 6, congerit ac 20

154 male] malae 1 16 – incisa] incisae 1 16 20, incise 6 7, (male inci)sa *in rasura quae unci includuntur* 17 – fractura] fractura 11, fracturae 1 16, fracture 6 7 20, fracturam 8, *add. sup. lin. in 2* – elimatis] limatis 3 15, limantis 8 11, limantes 9, elementis 6 20 – aculeis] aculei 9, elimatis aculeis] *om.* 16

154-155 iacentis corpus] iac. corporis 11 13 14 21, tangentibus corp. 3, *om.* 8

155 quotquot] 15, quodquod 9, quod *ceteri* – tetigerit] tetigerint 1, tetigerat *corr.* tetigerit 2 – infigat] infigant 1 – et] *add. ex* 6 – conuersio] conuersacio 15 – laterum] lateris 15

155-156 iterum] 2 4 5 15 17 18 19 22, *om. ceteri*

156 innouetur] innocetur *corr.* innouentur 20, renouetur 17 – pœnam] pœna 4 18, penam 11 15 17, *add. ut per singula membra rebellis principum nostrorum expiret* 17 – quod] 4 6 7 10 11 13 14 18 20, quotquot 2 5 19 22, quotiens 1 16, quo 3 21, *com corr. cvm* 9, *om.* 15 – commutatis] comutatis 4 7 18, commutatio 13, inmutatis 1 16, comotis 9, commutentur *corr. sup. lin. cum mutentur* 15 – artubus] artibus 16 20, lateribus 6 – membra] membra 1 2 3 7 13, *add. sup. lin. dum* 8 – euadere] ualere 1 6 7 16 20, ualere *corr.* euadere 8

152/153. *peculiarem extra carceres carcerem*: cul de basse fosse.

dere se credant, semper offendant. Diuaricate praeterea distentum ro-
borem corpus, quoadusque discerpi paene artus possint, ut per singula
160 membra rebellis principum nostrorum expiret. Inde clausum relinqui-
te tenebris, ne uel oculis respiret ad lucem. Nullus ibi hominum relin-
quatur, ne uel consortio alicuius sermonis animetur. Obrusa et obpres-
sa sint omnia. Solliciti tantum estote, ut quando defecerit, nuntietur».

18. Nec mora. Cum prima quies fessos custodum artus, somno
uincible, laxauerat, quod Datianus pœnae grauissimae mortis intulerat,

157 credant] 7 9 16 20, credunt *ceteri* – pretera] praetera 9 16 19 –
distentum] distendum 3, distintum 9

157-158 roborem] 2 4 5 9 15 18 19 20 22, robore 1 6 7 11 16, robur 3
13 14 21, robor *corr.* 10

155-158 ut quotquot ... artus possint] *om.* 17

158 corpus] 9 15, *om. ceteri* – quoadusque] quousque 1 6 7 8 11 13 14
15 16 20 21, quomodo usque 3 – discerpi] decerpi 11, discerpere 3 – paene]
4 9 14, pene 1 22, paena 2 10 11 19, pœne 4 7 8 18 21, pœna 3, poenae 16 20,
penae 13 – artus] artubus 11 13 14 21 – possit] 3 9 16, *om.* 13 14 21, possint
ceteri – ut] *om.* 13 14 21

159 membra] membra 1 2 7 13 17 – rebellis] rebellis 8 – principum
nostrorum] 9 15 17, n. p. 1 4 6 7 8 11 16 18 20, nostris principibus 2 3 10 17
19, nostris principis 21, nostri principis 13 14, principibus nostrorum 5 22 –
relinquite] *add. sup. lin. in quod corr. & 8, vel add. et 6*

159-160 relinquite] relinqui 16 – relinquite tenebris] t. r. 13

160 oculis] oculus 1 – respiret] respirent 4 18, respiciat 2 6 11 20,
respici 7, respicere possit 15 – lucem] lumen 2 6 7 11 13 14 16 20 – Nullus]
nullusque 7 – ibi] *om.* 7 – ibi hominum] h. i. 5 17 22

161 consortio] consorcio 8 15 Obrusa] 9 20, obtrusa 6 7 11 15,
obclausa 14 16 21, obcausa 13, obclusa 1, clausa 2 3 4 5 10 17 19 22

161-162 obpressa] 9, oppressa 15, obserata 1 4 6 7 10 11 16 18 19 21
22, obserrata 8, obsecrata 3, obscurata 13 14, obscura 17

162 quando] quantum *corr.* quando 7 – nuntietur] nunciatur 13 14 17,
nuntietis 1, mihi nuntietur 15

163 Nec] Post hec sine 17 – cum] quum 4 18, ut 13 14 21 – prima
quies] q. p. 13 14 21 – fessos] fessus 7 8 20, fesso 16, effessos 6 – custodum]
custodiam 5

164 uincible] uincentii 13 14 – laxauerat] lassauerat 16, laxaberat 20,
laxarat 2 3 19, laxaret 10 – quod] et quod 21 – pœnae] paenae 4 10, penae 15,
pene 8 22, *om.* 2 6 7 16 20, pro pœna 13 14 21 – grauissimae] grauissime 3

165 commutatur in gloriam. Carceris illius nox aeterna nouam accepit lucem. Flagrantes cerei ultra solitum fulgorem radiant et ipse sanctus, stramentis mollioribus iam refectus, psalmum Deo canit et hymnum laetus exultat, uocis organo modulata suauitate concinit et totam uiciniam, quae ad illius supplicia maesta pendebat, pro suauitate soni-

5 6 7 8 9 14 15 19 20 22 – pœnae grauissime] ad ignominiam 11 – intulerat] intullerat 8

165 commutatur] commutatus 2 22, mutatur 17, diuinitus commutatur 3 4 5 10 15 18 19 22 – gloriam] gloria 2 3 6 7 – illius] *om.* 7 – carceris illius] *om.* 17 – nox aeterna] *et. n.* 17 – aeterna] aeternam 13 14 20, tetra 4 18 – nouam] *om.* 13 14 21, nonam 7 – accepit] accipit 13 14 – accepit lucem] 1. a. 17

166 Flagent ... radiantes] *om.* 13 – Flagentes] 19, Flagent *ceteri* – cerei] caerei 2 5 10 19 – solitum] solito 16, solis 5 – fulgorem] fulgore 5 6 16 19, fulgora 7 20 – ultra solitum fulgoris] 15 – radiant] 9, radiabant 1, radiantis 19, radiantes *ceteri* – Ipse] Iste 3, *praescr.* Iste 1 – *et]* 9 15, *om. ceteri* – ipse] *add.* sanctus 2 4 5 10 17 18 19 22

167 stramentis] stramentes *corr.* stramentis 8 – stramentis mollioribus] stratu molliore 2, stratu molliori 3 10 19 – iam] *om.* 2 10 19 – Deo] 13 14 15, deum 9, domino *ceteri* – canit] canet 7 – hymnum] ymnum 2 5 6 10 11 13 14 16 17 19 22, himnum 15, *add.* in domino 11

168 laetus] laetusque 13 14 – exultat] exultet 9 – uocis] cum uocis 17 – organo] organum 1 15, archano 6 20, archanum 7 – modulata] modulata *corr.* modvlata 2, modo lata 8, modulante 15, modulate *corr.* modulata 14 – suauitate] suauitas 6 7 8 11, suauitas 20 – concinit] concinens 2 3 4 10 15 17 22 – modulata suauitate concinit] *m. c. s.* 13 14 21 – *et tota]* Tota autem 2 3 4 5 10 15 17 18 19 22 – totam] 9, tota *ceteri*

168-169 uiciniam] 9, uicinia 1 2 6 13 14 17 21 22, uicinia *corr.* uicinia 8, uicina 4 5 15 17, uicinaque 7 10 20, uicinia quae 21, uicina quae 17, uicina quorum 15

169 ad] ex 1, *om.* 7 – supplicia] supplicio 1 16, *add.* concurrerat 13 14, *vel add.* conuenerat 21 – maesta pendebat] 9 10 11 19, est ad petenda 7, mesta p. *ceteri* – pendebat] pendebant 3 17 – suauitate] subitate *corr.* suauitate 20

166/170. *Flagrantes cerei demulcet auditus.* Le renversement de situation ici décrit illustre la victoire du martyr. Le martyr lui-même déclare plus loin: *confessorem dei semper esse uictorem* (lin. 179).

170 tus demulcet auditus. Trepidati subito expauescere custodes et euasisse per fugam, quem acceperant, palluerunt.

175 19. «Nolite», inquit exclamans martyr Vincentius, «timere pro uobis laudes meas. Ipse non fugio. Propere, si potestis, inrumpite et solatia martyris, angelico obsequio ministrata, oculis uidete securi. Vbi reliqueratis tenebras, gaudete lucem. Quem ingemiscentem in suspiriis credebatis, in laudes Dei ueri et cum Patre unicus exultare gaudete. La-

170 demulcet] demulcat 9, demulcebatur 17 – auditus] auditu 1 2, auditum 3 10 19, aeditus 6 – Trepidati subito] S. t. 19 – expauescere] pauerunt 6 11 20 – custodes] costodes 9 – et] *om.* 6 – euasisse] euasisset 6

170-171 per fugam] periculum 1, per pugulam (sic!) 16

171 palluerunt] 1 7 8 9 16 20, putauerunt ceteri

172 *Praemit.* Tunc beatus uincentius ait 2 19 22, *vel* Tunc sanctus V. ait 17, *vel* Tunc beatus V. exclamans ait 4 18, *vel* V. dixit 21 – inquit exclamat Vincentius] 1 7 8 16 20, inquit exclamat 9 – inquit V. 6 – exclamat] clamat 11 – Vincentius] V. sanctus 11 – timere 4 13 14 22, timere] *add.* inquit 21 – Nolite timere] *om. uerbis intermediis* 2 3 4 5 13 14 17 18 19

172-173 pro uobis] *om.* 13 14 21, *add.* martyr uincentius] 9, *vel add.* martyr Vincentius ad 16, *vel add.* exclamat sanctus Vincentius 3, *om. ceteri*

173 ipse] *om.* 17 – non fugio] confugio 15 – Propere] 2 4 5 9 10 15 16 17 18 19 22, Properate 1 6 7 8 11 13 14 20 21 – et] 2 3 4 5 9 13 14 15 17 18 19 21 22, *add.* in 9, *om.* 1 6 7 8 10 16 20

173-174 solatia] solacia 4 5 6 8 9 15 16, solatia 21

174 martyris] martyr 4 – angelico obsequio ministrata] ministerio a. ministrata 1 – ministrata] ministrante 5 13 14 17 21 22, ministrata 3 11 – uidete] 9 15, aspice 8, aperite 1, haurite 5 11 17 21 22, aurite *corr.* haurite 2 10, aurite 3 4 6 7 13 14 16 18 19 20

175 reliqueratis] 2 9 11 16, relinqueratis] 3 4 6 7 9 10 13 14 15 20 21, relinqueratis *corr.* reliqueratis 8, reliquistis 1, requiratis 5 22, requisistis 17 – gaudete] *add.* reperisse 17, *vel add.* haberi 11 Quem] Illum quem 15 – ingemiscentem] 9 11 13 14, ingemescentem *corr.* ingemiscentem 2, ingemescentem *ceteri* – ingemiscentem in suspiriis] in s. ing. 15

175-176 Quem ingemiscentem ... exultare gaudete] *om.* 1 17

176 credebatis] credetis 7 20 – in] *add.* eo 9 – laudes] 3 9 10 13 14 16 21, laude 20, laudem *ceteri* – Dei] *add. sup. lin.* 2 – unicus] uni 6, unico 15, unicus *corr. sup. lin.* unice 22, unicum 11 – exultare] exultantem 16, resultare 3 6 7 8 10 20 – exultare gaudete] resultare. Gaudete 6, g. r. 11 – gaudete] gaudite 9, gaudentes 8

180 xata sunt uincula, creuerunt uires, corpus autem stramenta molliora
refecerunt. Miramini potius et plenius pia uoce adserite praeconiis,
confessorem Dei semper esse uictorem. Renuntiate quin potius Datiano,
quam perfruar lucem. Commentetur, si potest, adhuc diabolus et ali-
quid superaddat ad gloriam meam. Si quid potest, de laudis titulo nihil
defraudet. Exerceat quicquid adhuc furor debacchantis inuenerit. So-
lam enim eius misericordiam timeo, ne uideatur ignoscere».

20. Ad renuntiationem omnium, exsanguis, trepidus et pallidus

177 creuerunt] **5 8 9 15 17 22**, crebere **20**, creuere *ceteri* – uires] uiceres
20, uiros *corr.* uires **21** – autem] **9 15**, *om. ceteri* – stramenta] stramento **4 5**
15 17 18 22, stratu **3 9 19** – stramenta molliora] m. str. **1** – molliora] molliori
3 4 5 10 15 17 18 19 22

178 refecerunt] reficitur **3 4 5 10 15 17 18 19 22**, *add.* Quem ingemescentem
(*corr.* 2. m. ingemiscentem) in suspiriis credebatis. iam in laudibus dei ueri
et cum patre unici exultantem gaudete **1** (*cf. supra lin. 175-176 ubi deficit*) –
Miramini] *add.* quin **1 16** – potius] potius **9**, potius et] potuisset **6** – plenius]
3 9 15, repletis **8**, plenis *ceteri* – pia uoce] *corr.* piae uocis **1** – adserite] **9 13**
14 21, adssistite **6 16**, adssistere **20**, asserite *ceteri* – praeconiis] *cancell.* **2**,
praeconis *corr. sup. lin.* praeconiis **8**, praeconis **20**, precernis (sic!) **3**

179 confessorem] confessor **9** – Dei] domini **16** – esse] *om.* **2** –
uictorem] *add.* Ite **2 10 19**, Euntes **4 18** – Renuntiate] nuntiate **2 10 19** – quin
potius] *om.* **17** – Datiano] daciano **9 15 17**, datiane **7**

180 quam] ut **2** – quam ... lucem] **9 15**, qua ... luce *ceteri* –
commentetur] comentetur **4 18** – si potest] **9 13 14 15 21**, *om. ceteri* – adhuc]
Ad hoc **6**, aliquid **13 14 21**, *add.* si potest **2 3 4 5 8 10 17 18 19 22**

181 superaddat] addat **13 14 21** – ad] at *corr. sup. lin.* ad **1 6** meam]
dei **8** – Si quid potest] Si quod pot. **3**, *om.* **1 16** – de] *om.* **8** – titulo] titulu
corr. titulo **16** – nihil] nicil **4 18**

182 defraudet] *add.* sed **2 4 5 13 14 15 17 18 19 21 22** – quicquid] si
quid **6 7 8 11 16 20** – adhuc furor] fur. adh. **9 15**, a. f. *ceteri* – debacchantis]
bacchantis **4 10 18**, baccantis **3**, debachantis **1 2 5 17 21**, debaccantis **6 16**,
deuaccantis **7**, debacantis **8 15**, debacchantis *corr.* debacchant **22**

183 enim] **9 15**, *om. ceteri* – timeo] *add. sup. lin.* **1 5** – uideatur] *add.*
mihi **15**

184 renuntiationem] *corr.* renun^tiationem **2** – omnium] *om.* **6**, homnium
15 – exsanguis] et sanguis **3**, *add.* et **16**, *vel add.* factus est **15** trepidus] *om.*
8 11, et] *om.* **1**

- 185 Datianus, etiam ipse sibi male conscius, in se pœnam sentit, dum in famulum Dei saeuit. Tandem uox uera, etsi inuita, simplicitate prorumpit: «Quid, inquit, amplius faciemus? Iam uicti sumus. Referatur ad lectulum, stramentis mollioribus reponatur. Nolo gloriosiore[m] facere, si in tormentis defecerit». Fertur ad lecticam gaudentium manibus et laetantium humeris, qui oscularentur uestigia, omne corpus lacerum lam-
- 190

185 etiam] et 15 – sibi] *add. sup. lin. 15* – ipse sibi] s. i. 11 – male] malae 5, *om. 17* – conscius] con(...)cius *uncis incl. cancell. 11* – pœnam] poenas 2 3 10 19, pœna 9 20, penam 6 11 – sentit] sensit 3 4 6 7 8 10 11 16 19 20 – dum] *corr. stulte* don 15

185-186 famulum] famulus 6, famulo 16, fatulum 3

186 saeuit] seuit 1 3 5 6 7 8 11 15 16 17 – Tandem] Tantem 9, Tamen 15 – uox uera] uera uoce 17 – etsi] quamuis 17, et 22 – inuita] inuicta 10, inuita 15, in uita 11 21 – simplicitate] simplicitatem 8 19, *om. 17*, simpliciter *dein add. tamen ita 15* – prorumpit] 5 9, prorumpet 10, prorumperet 3, prorumpitur 15, prorupit *ceteri*

187 Quid] 9 17, Et quid *ceteri* – quid] quicquid 20 – inquit] *om. 10 13 14 16 20 21* – uicti] uincti *corr. uicti 8* – Iam uicti sumus] *om. 7* – Referatur] Deferatur 4 5 17 22, Reuertatur 6

187-188 lectulum] *add. corpus 2 3 4 5 10 13 14 17 18 19 21 22, vel add. sanctum corpus 15*

188 stramentis mollioribus] stratu molliori 10 19 – reponatur] *add. sup. lin. 15* – Nolo] *add. eum 3 11 15* – gloriosiore[m] *add. eum 4 10 20*, mortem eius gloriosam 17 – facere] *add. eum 6 7* – in] inter 8 10 13 14 16 17 22

189 tormentis] tormenta 1, *corr. sup. lin. tormentas 2* – Fertur] Refertur 11 16 20, Referatur 7, *add. interea 1, vel add. enim 15* – lecticam] 9 13 14, lectum 10 21, lectulum *ceteri, add. sanctum corpus 15*

189-190 laetantium] letantium 2 3 5 6 7 8 11 15 17

190 humeris] umeris 9 – qui] eo quod 13 14, quod 21, *add. cum 15* – oscularentur] oscularentur 7 20 21, oscularentur *corr. oscularentur 8*, osculabantur *hoc verbo inc. mutil. 12* – eius] *om. 8 9 10, add. sup. lin. 15, et add. et 2 4 5 8 12 13 15 17 18 19 21* – corpus] *add. eius 17* – lacerum] laceratum 2 5 6 7 11 12 17 19 20 22, laterum 3 15

189/194. *Fertur ad lecticam ... meruit seruitutem.* La mise en scène du passage est celle des translations de martyrs après leur mort selon un rituel liturgique bien déterminé.

berent et ipsum sanguinem profluentem in suae salutis remedia destringerent, qui in ipsius fuerant supplicia grassati. Utitur eorum obsequiis baiulorum Dei seruus probatus, accipere omnium inimicorum meruit seruitutem. Hic statim spiritus, iam uictor ex diabolo cruento, emicuit e saeculo, et puto, ne ob hoc maxime Datianus crederet, per se esse seruatum.

190-191 lamberent] lambebant 12, lauerunt 8 – laceratum lamberent] lamb. lac. 1

191 in] ad 11 – remedia] remedii 19

191-192 destringerent] 9, distringuerent 3, colligebant 12, distringerent *ceteri*

192 qui] 1 9 13 14 15 16 21, Et qui 12, dum 11, *add.* illorum *ceteri* – in] *om.* 5 8 21 – ipsius] ipsis 1 12, illius 8 – fuerant] fuerat 12, fuerat *corr.* fuerant 15, fuerunt 6 7 16 20 – supplicia] suppliciis 1 12, duplicia 3 – fuerant supplicia] s. f. 2 – grassati] crassati 4 6 7 13 14 15 20, decrassati 2 3 19, degrassati *corr.* decrassati 10 – supplicia grassati] ditione uexati 8 – utitur] utuntur 8, uti 7, utiturque 13 14, potitur 9 – eorum] *cancell.* 2, ei 8 12

192-193 obsequiis] obsequia *corr.* obsequiis 10, obsequia 16 19, obsequio 3 8

193 baiulorum] baiulorum 5, *add.* Sicque etiam 13 14, *vel add.* et 2 11, *vel add.* sed 5 19 22 – Dei] domini 1 16 – seruus] *add.* uincentius 14 – probatus] probatissimus 2 5 15 19 22, beatissimus 4 18 – accipere] accipe 9 – omnium] *om.* 2 3 4 5 19 22 – inimicorum] *add.* suorum 2 3 4 5 8 10 13 14 15 16 18 19

193-194 inimicorum meruit] inimicorum eruit 20

194 Hic] 3 8 10, *om.* 1 5, Hic uero 4 18, His 9 21, Hinc 1 2 5 6 7 13 14 16 19 20 22 – statim] igitur 13 14 – Hic statim] hinstatim 12 – spiritus] *om.* 2 3 – uictor] 1 6 7 8 13 14 16 20 21 22, uictur 9, uicto 4 15 – ex] 1 7 8 9 20 21, de 13 14, et 6 16, atque 19, atque iudicelo, hoste 11, *om.* 12 – iam uictor ex diabolo] d. i. u. 2 3 10 19, diaboli 12 – cruento] et cruento 3, lacruento 6, *add.* spiritum 2 10 19, *vel add.* superato 11, *vel add.* consilio 18

194-195 emicuit] emisit 2 4 10 19, spiritum emisit 3, migravit 12

195 e] ex 7 8 9 15 20, a 1, de 16 – cruento ... saeculo] spiritus statim euasit iniquo (inico 13) ex hoc mundo 13 14 – et] et ne 6 – et puto] *om.* 8, poto 9 – ne] *om.* 2 3 4 5 6 10 12 13 14 15 18 19 21 22 – ob] *om.* 12 – ob hoc maxime] *om.* 8, ob maxime 12, *add.* ne 2 3 4 5 8 10 12 13 14 15 18 19 21 22 – crederet] *om.* 8 – per se] ipse 1 2

195-196 et puto ... seruatum] *om.* 1

21. Renuntiato igitur recessu eius, iam uictus atque confusus: «Si non potui, inquit, superare uiuentem, puniam uel defunctum. Non est spiritus qui repugnet; non est iam anima quae uincat; cum uacuo certamen nullum est. In exsanges artus corporis destituti nouis suppliciiis debacchabor. Satiabor de pœna, etsi mihi non potuit prouenire uictoria. Proicite, inquit, eum in apertum campum; nullo defendente obstaculo, cadauer exanime feris, auibus, canibus consumatur; uel, quod solum

197 Renuntiato] 2 4 8 17 18 19 22, Renuntiat(i)o *litt. uncis incl. expunct.* 11 – Renunciato 17, Nuntiatio 13, Nunciato 9 13, Nuntiatur 6 7 20, Nuntiatus 12 – igitur] ergo 6, *om.* 7 12 – recessu] 2 3 4 5 9 10 15 17 18 19 22, decessu 1 6 7 11 16 20, dicessu 9, abscessu 1 3 14 21, decessus 12 – uictus] cunctus 3 – atque] et 7 – confusus] *add.* datianus 2 3 5 6 7 8 11 12 15 17 19 20 22, *add. sup. lin.* datianus 1, *vel add.* datianus dixit 4 18, *vel add.* datianus ait 10, *vel add.* dixit 13 14 21

198 inquit] *om.* 13 14 – defunctum] *add.* quia 1

199 qui] ille feralis 6 7 11 12 13 14 20 21 – est iam] etiam 4 17 18 – iam] enim 11, *om.* 1 13 14 20 21 – anima quae] *corr.* animus qui 2 – uincat] uinciat 20 – cum uacuo] c. corpore u. 11, Vacui hominis 13 14 21

199-200 certamen nullum est] n. c. e. 2 – cum uacuo ... destituti] *om.* 9

200 in] *om.* 7 20 – exsanges] exsanguis 4 6 7 8 11 12 18 19 22 – In exsanges artus corporis] *om.* 16 – destituti] destitutus 4 18, *om.* 12 – nouis] nobis 6 7 20 – suppliciiis] supplitiis 1

201 debacchabor] debachabor 1 2 5 11 21 22, debaccabor 3 6 8 16 19 20, dibaccabor 15, dibachabor 12, deuaccabor 7 – Satiabor] Saciabor 8 9 11 15 21, et saciabor 13, et satiabor 14 – pœna] pena 1 6 11 15 – etsi] et *add. sup. lin.* 15, si 4 13 14 – mihi] mici 4 18, michi 1 – potuit] poterit 1 – prouenire] promouere 19 – uictoria] *post hoc uerbum deficit mutil.* 3

200-201 in exsanges ... uictoria] *om.* 17

202 inquit] inquit 4 7 8 9 18 20 – inquit eum] 1 6 7 9 16 20, inq. illum 4 5 8 17 18 22, inquit 13 14 21, illum inquit 2 10 17, eum inquit 15 – eum] *om.* 12 13 14 21 – in apertum campum] ap. in c. 12 – campum] *add. sup. lin.* 11, locum in campo 13, *add.* cadauer exanime 13 14 – nullo defendente] 2 4 5 10 15 17 18 19 21 22, nullo offendente 1 7 8 11 12 20, nullo offendentem 6, nullo defendentem 9, nullum offendentem 16 – obstaculo] *add.* Ibi 2 4 5 15 18 22, *vel add.* et ibi 17

202-203 nullo defendente cadauer exanime] cadauer exanime. Nullo defendente obstaculo 13 14

203 cadauer] *add.* iaceat 17 – exanime] *add.* ibi 1 6 7 13 14 16 20, *et add.* ut 6 7 12 13 14 20 – feris] a feris 1 6 7 13 14 16 20 21 auibus] apibus *corr. sup. lin.* auibus 20 – canibus] *add. al. m.* 15, et canibus 11 12 –

inferre mortuo possum, non habeat sepulturam».

- 205 22. Expositum ad supplicia, corpus non aliqua humana, quae forte corrupta crederetur, manus seruat; non ipsa licet miseratio christiana, quae sibi martyrem praeuenisse in commune gaudebat. In quo forte ideo nullorum excubiis uigilauit obsequium, ne angelica et diuina

consumatur] consummatur 19, *corr.* consumetur 5 8, consummetur 4 18, consummandum *vel forsā* consummendum 17 –uel] ut 11, ut uel 12, Dixit itaque dacianus 17 – solum] nullo modo 15

204 inferre mortuo] m. i. 13 14, adhuc impendere 17 – possum] *add.* 17 – habeat] *add. hic* 15 – sepulturam]

205 Expositum] *praescr.* Sed ecce 2 4 5 10 17 19 22, *vel* Sed ecce iam 15 – Expositum] Expositam *corr.* Expositum 8, *add.* namque 12 – supplicia] supplicia 2, sup^plitia 13 14, supplicium 4 5 18 22 – non] *add.* ut 16 – humana] *add.* uel 10, *vel add.* manus 4 5 6 7 11 18 20 22 – quae] que 2 5 6 7 8 9 20 22, *om.* 16

205-206 forte] *add.* conducta 8, *vel add.* custodia 9

206 crederetur] redderetur 6 12 20, rederetur 7, uideretur 15, *add.* custodia 1 – manus] *om.* 2 4 5 6 7 11 12 17 18 20 22 – seruat] seruet 6 9, eruat 15, seruabat 10 13 14 21, seruatum 1 16, seruatur 12, obseruat 8 – non] nec 8, *add.* aliqua 15, *add.* pia 4 5 17 18 22 – ipsa] *add.* pia 2 6 7 10 11 12 16 19 20 – licet] *add.* pia 21 – miseratio] miseratione 12

206-207 licet ... christiana] christiana miseratio licet pia 13 14

207 quae] que 6 7 9 10 15 – quae sibi] quaesiui 20, quaesibi 19 – praeuenisse] praeuenisse 9 15, prouenisse 1 2 10 13 14 16 19 21 – praeuenisse in commune] i. c. prouenisse 4 5 7 8 11 17, in communem prae. 12 20, i. c. uenisse 22 – gaudebat] uidebat *vel* credebat 9 – in] non 1 5

208 forte] fortem 7 20 – ideo] uideo 5, *om.* 22 – nullorum] 8 11 13 14 21, nonnullorum 15, nullius 4 5 17 18 19 22, nullum 1 6 7 10 12 16 20, a 9, *om.* 15 – excubiis] excubii 6 20, excuuii 16, excubiae 1, excubiarum 12, exubia 8 – uigilauit] *forsā* uigilabat 9, uigilabat 12 – obsequium] officium 1 6 7 11 12 16 20

204. *expositum ad supplicia*: L'exposition du cadavre à la décharge publique, de même que, plus loin, son immersion en haute mer, sont des sévices *post mortem* laissés à arbitraire du juge. Ici, l'intention de celui-ci est de priver le martyr de sépulture: *non habeat sepulturam* (lin. 204) et de culte subséquent: (*miseratio christiana*) *quae sibi martyrem praeuenisse in commune gaudebat* (lin. 207).

210 custodia corpori defuisse crederetur, si custodia laborasset humana. Coruus haud procul residens, auis lenta et pigerrima et tetra specie decolor (puto, ut funebrem habitum uelamento quasi lugentis ostenderet), cum abigeret reliquas aues magnificas, pennisque pernices, aduenientem subito lupum incursibus suis terrens, abegit e corpore. Cum ille, reflexa ceruice, non ad corui illius impetu terreretur, sed in as-

208-209 angelica et diuina custodia] angelicam et diuinam custodiam 16

209 custodia] costodia 9, uictoria 12 – corpori] 9 15, honori *ceteri*, cui *add.* martyris 4 5 8 15 17 18 19 22 – defuisse] fuisse 6, debuisse 20 – crederetur] uideretur 13 14 21 – si] sicut 6 – corpori ... custodia] *om.* 16 – laborasset] 1 6 7 8 9 16 20, uigilasset *ceteri* – humana] *add.* Interea 15

210 Coruus] cor *corr.* cor^{uus}, 15 – haud] ^haud 19, haut 16 21, aut 9 12 20, autem 7 8, autem aut 13, autem haud 14, au *corr.* aut 15 – pigerrima] *add.* cute 4 5 13 17 18 19 22 – tetra] taetra 2, thetre 6, thetra 19, cetera 9, ceteris 15 – specie] spetie 7 17 21, species 9

210-211 decolor] 4 5 13 18 21 22, discolor 15, decolora 9 10, decolorata 1 2 6 7 11 12 16 19 20, dolorata *corr.* colorata 8, deterrima et 17

211 puto ut] u. p. 17, *add. et expunct.* sibi 2 0 – ut] *om.* 11 – funebrem] funebre 6 16 21, funebrae 7, funebri 12, funerem 13 14, tenebrae 20 – habitum] habitu 6 20, abito 7 – uelamento] uelamentum 12, *om.* 7 – quasi lugentis] *om.* 22

211-212 ostenderet] ostenderit 9

212 cum] quum 4 18 – abigeret] abigerit 9, habigeret 13, hambigeret *corr.* habigeret *dein add.* et 15, abiceret 20, habiceret 6, abiiciet 7 – cum abigeret] *om.* 8 – reliquas] reliquias *corr.* reliquas 2 – aues] *om.* 12 – pennisque] pⁿnisque 5, pinnisque 4 9 16 18 20 – pernices] pernicies 4 6, pernibus metuendas 13 14, pernibus 21, preditas 1 2

212-213 aduenientem] adueniente 4 6 10 18 20 22

213 subito] subito 7 – lupum] lupus 7 20, lupo 22 – incursibus] cursibus 17 – terrens] terrensque 12 – abegit] 2 9, exegit 1 4 5 6 8 10 11 13 14 17 18 19 21 22, exeget 7 20, extitit 15, *add.* in semetipso procul 15 – e] 5 10 13 14 19 21 22, ae 4 18, ex 9, de 17, a 1 6 7 8 11 12 15 16 20 – Cum] quum 4 18, Quia ergo 17, Tum 13, Tunc 14

214 reflexa] flexa 21 – reflexa ceruice] *om.* 17, recusare ceruicem 9 – ceruice] ceruici 7 – ad] a 9 22, ad 1 6 7 8 16 20 21, quod a 5 13 14 15 22, quod 4 18, cum 19, *om.* 10 17 – corui] corbi 16 – a corui] a cerui *script.* acer ui 15 – illius] *om.* 10 17 – impetu] impetum 1 6 7 8 11 12 16 20 21 – terreretur] terre^retur 8, terretur 9, territus 1 12 17

215 pectu corporis stupefactus haereret, credo aliquam custodiam mirabatur angelicam. Reddita est antiquitatis fabula per auem similem, quae ante Heliae plenos portauerat cibos, nunc sancto Vincentio martyri iusta obsequia perministrat.

220 23. Territus Datianus nuntio: «Iam, inquit, nec uincere mortuum possum et peruersa saeuitia mea gloriosiore[m] feci, dum acrius perse-

215 stupefactus] *add.* hoc in facto 13 14 hereret] ereret 7, herebat 1 16, ebetesceret 2, ebetisceret 19, ebetesceret *corr.* hebesceret 10, haberet 6, reflexa ceruice aufugit 17 – custodiam] costodiam *corr.* c^ostodiam 9, custodia 7

215-216 mirabatur] minebatur 5

216 angelicam] angelica 7, angelorum 13 14 21 – fabula] fabulam 20, historia 2 10 13 14 17 19 21, hystoria 22, istoria 4 5 18 – per] *add. sup. lin.* 1 – similem] *add.* ut coruus 17, *vel add.* ut 2 4 5 10 15 1 9 22

217 quae] que 1 5 6 7 8 15, qui 2 17 ante] antea 8 15 21 – Heliae] 4 5 10 13 14 16 17 18 19 22, helyae 1, helie 2 8 11, Elie 15 – plenos] *om.* 12, coruus 15, pleno ore 13 14 21, *add.* messorum 4 5 6 7 8 17 20 22, mensarum 11 – portauerat cibos] p. cobos 1 6, p. cybos 1 6 17, p. cib. coruus 2 5 19 22, p. coru. cibus 9

218 iusta] 9 13 15 21, iuxta *corr. sup. lin.* iu^{ta} 14, iussa *ceteri* – perministrat] 6 7 9 11 12, praeministrat 2, proministrat 16, subministrat 18, ministraret 4 5 10 15 17 18 19 22, ministrans 13 14 21

219 Territus Datianus nuntio] *add.* dixit 1 13 14 21, T. D. n. ait 16, T. D. tali nuncio 2 15 *vel* nuntio 19, T. tali nuntio D. 4 5 18 22, D. hoc nuncio t. dixit 17, T. D. 6, T. nuntio D. 11 12 20 – inquit] inquit 5 7 8 9 15 20, *om.* 16 17 – nec uincere] u. n. 1 2 4 8 10 13 14 16 18 19 21, u. non 22 – nec uincere mortuum] n. m. u. 6 11 12 20, u. non m. 22, u. m. non 17, nec mereor tuum uincere 7

220 et] quoniam 17 – peruersa] 5 6 7 8 11 17, 20, 22, peruersam 9, per diuersam 1 2 10 13 14 21, per diuersa 4 15 16 19 – saeuitia mea] 4 7 18 19 20 22 seucia m. 8 9 11 15 17, seuitia m. 5 16, saeuitiam m. 10 13 21, seuitiam m. 1 14 – gloriosiore[m] glo^{ri}osiore[m] 8

220-221 persequor] persecor 8 – gloriosiore[m] feci dum acrius persequor] 9 15, d. a. p. gl. f. 1 2 4 5 6 12 16 18 19 20 22, d. a. p. gl. fecit 7,

216/218. *Reddita est ... perministrat.* Rappel de l'histoire d'Élie, auquel un corbeau apporte à manger au désert (3 Rois 17, 3-6).

quor. Sed si consumi in terra non potuit, inmergatur pelago, ne erubescamus cotidie sub oculis omnium. Victoriam eius uel maria celabunt. Inseratur fiscinae quasi in culleum parricidae; immo in heronis angustias, cum grauissimo lapidum pondere, corpus lacerum constipetur;

gl. d. a. p. feci 10 11 13 14, gl. d. acriter p. feci 21, martyrem acrius persequitur gloriosiore fecit 17

221 Sed] *om.* 9, Verumtamen 13 14 – si] sicut 6, sic 20, *add. et expunct.* fec. 16, *vel add.* eum 1 11 15, *vel add.* quem 12 – consumi] 8 9, consummere 4 18, consumere *ceteri*, *add.* eum 4 5 13 14 16 17 22 – in terra] 9, terra *ceteri* – potuit] potest *dein add.* flumen 15, *vel add.* tamen 17 – inmergatur] 9 10 13 14 19 21, mergatur 1 2 4 5 6 7 11 12 15 16 22 inm. pelago] pel. mergetur 17 – in pelago] 2 9 12, pelago *ceteri* ne] nec 8 15 20, *add.* igitur 17

221-222 erubescamus] erubescamus 9, erubescamur 6 10, *add.* quoniam 17

222 cotidie] cottidie 2 11 22, quotidie 4 12 – sub] *om.* 9, in 4 18 oculis] oculos 9 – omnium] hominum 4 13 14 – uictoriam] uictoria 1 7 12 – celabunt] celatur 1, celabit *dein add.* suo turbine 15

223 Inseratur] 9 14, Insuitur 5, Insuatur *ceteri*, *inter quos add.* ergo 17, Inseratur fiscinae] *om.* 15 – fiscinae] fiscine 1 5 6 7 8 10 11, *in ras.* fiscelle 22, fiscinulae 4 18, in corio 13 14 – culleum] culleum 7, eculeum 5 10 19, aeculeum 9, culeum *corr.* eculleum 1, culleo 12 15, culeo 13, eculeo 14 – parricidae] parricida 4 7 8 21, parricidae 2, parricida 12, parrici 6, parricide *corr.* parricidae 10, parricidarum 14; *Hic inseritur in textu glossa sequens:* Culleus saccus parricidalis in quo reus cum symia & mugili inclusus in mare mergebatur. Mugilis est species serpentis, *quae glossa in marg. sic annuntiat:* Aduerte glossam inter litteram ad hoc signum 11- immo] hymmo 7, ymmo 19 – in heronis] in heronis 13 14, in eronis 2 4 15, in neronis 12, in hirinis 16, in erunculi 1, tyrenis 6

223 -224 angustias] 4 9, angustias *ceteri* – parricidae ... angustias] *om.* 13 – in heronis angustias] in christianorum ignominiam 11

224 grauissimo] grauissima *corr.* grauissimo 8 – lapidum pondere] lapide pondere 9 17, pondere lapidum 13 14 21, lap. pudore 7 20 – corpus]

223. *culleum parricidae.* Le mot *parricidium* avait fini par désigner tout homicide volontaire consommé sur un citoyen, mais reprit plus tard le sens de meurtre d'un membre de la famille. Dacien l'applique arbitrairement à Vincent. Le parricide était enfermé vivant dans un sac de cuir et jeté à la mer. Appliquer la peine à un cadavre est une autre extension arbitraire, propre aux passions épiques.

- 225 ubi spatia nautae longa processerint, inprimatur fluctibus, ut in pastu pisces, si quid forte supererit laceri uulneris, uel lambendo consumant; et si ferae terrenae non deuorant, beluarum audiori hiatu lanietur; et si eiectus ad peregrina litora fuerit, reciprocatu fluctibus et ad scopulos inlisus, nec mortuus inter saxa requiescat».

curpus *corr.* corpus **17** – lacerum] *corr.* laterum **8**, laceratum **2 6 12 13 14 17** – corpus lacerum] *om.* **15 21**

225 Ubi] et ubi **2 4 5 10 12 13 14 15 18 19 22**, Ibi **9** – spatia] spacia **9**, spatiana ut *legendum* spatia naut(ae) **7**, *om.* **17** – nautae] nautis **17** – longa] multa **11** – spatia ... longa] spatio longiori naute **15** – fluctibus] *om.* **8**, *add.* corpus **11 12** – longa ... fluctibus] a nautis in medio maris fluctu relinquatur **17** – ut] **6** – in pastu] *om.* **17** – pastu] pastum **11**

226 pisces] piscis **9**, piscium **1 6 7 8 11 16 20**, piscibus **15** – forte] *add.* *sup. lin.* **11** – supererit] superest **1 2 4 8 16 17 18 19 22**, super^{est} **10**, super **5**, superauerat **13 21** – laceri] *corr.* lacerare **2**, lacera **7**, laceris **8**, lacerati **13 14 15**, lacere **20**, de laceratione **12**, *om.* **17** – uulneris] uulnerum **2 10 19**, corpori **11**, o. m. **8** – lambendo] lauendo **8**, sabiendo **13 14**, *om.* **17**, *add.* potius **1 6 7 8 11 12 16 20**, pastu suo **17** – consumant] consumant **4 15 18**, consumatur **1 7 11 12 17 20**, consumetur **6**, consumitur **16**

227 si] quem **11** – ferae] **2 4 9 10 16 18 21**, faerae **9**, fere *ceteri* – ferae terrenae] feraetur rene **8** – terrenae] *add. sup. lin.* **11**, *add.* lentitudine sua **4 5 19 22**, lentitudine **7 16**, lentitudinis **1 11 10 21**, lentitudinem suam **2**, plenitudine **7**, plenitudinem **20** – non deuorant] **9 15**, nequeunt deu. **1 2 4 5 18 20 22**, non queunt deu. **6 7 8 10 11 13 14 16 19 21**, nequeunt leuitate sua eum deuorare **17**, eum fastidiunt **12**, *add.* uel **1 2 5 6 7 10 11 12 13 14 15 16 17 19 20 21 22** – beluarum] belluarum **7**, beluae marinae **17**, bestiarum **1**, uerberarum **6** – audiore hiatu] **5 9 15 17**, audiori h. **4 5 16 18 19 22**, audio ore **1 8 11 12**, audio hore **6 8 10 16 20**, audi oris hiatu **2**, ore **13 14 21**, audio **7** – lanietur] lanientur *corr.* lanietur **8**, lanitur **19**, laceretur **13 21**

228 eiectus] proiectus **2 4 5 10 17 18 19 22** – ad peregrina litora fuerit] **9 10 13 14 15 21**, f. a. peregrinali tota **8**, f. a. p. littora **1 11 12 17 19**, *vel* litora **4 5 6 7 16 20 22** – fuerit reciprocatu] reciprocatu **7 10**, reciprocantibus **12**, recipogratis **20** – et] *om.* **17**

228-229 ad scopulos] a^d **2**, a scopulis **6 15**, a scopolis **12**, ab scopolis **11**, ab sco^blis **9**, ad scopulis **7**, ad scopola *corr.* scop^la **20**, ad scopulam **22**, *add.* frequenter **4 5 6 7 8 11 12 15 17 18 19 20 22** – reciprocatu ... requiescat] *om.* **13**

229 inlisus] illisus **1**, inlisus *corr.* illisus **10 17 22** – mortuus] mortuum **4 16**, mortuos *corr.* mortuos **1**

- 230 24. Ecce quid agis, saeuissime diabole? Facis martyrem et in alio elemento gloriosum. Insuitur herunculo, qui aut salubres sales portabat, aut partem dominicae portionis, aut modicum sinapis fide plenum, aut fruges tritici ad substantiam uitae et ad salutis alimoniam. Ibi, inquam, cadauer inseritur et ceruicetenus constipatum corpus arctatur.
- 235 Putasses Datianum timuisse ne fugiret. Tunc pestifer Eumorfius qui-

230 agis] egis *corr. sup. lin.* °gis 10 – saeuissime] seuissime 1 5 6 7 8 10 11 12 20 22, seuissimae 15 – diabole] diabolae 9 12, diabule 13, diabolo *corr. sup. lin.* diabole 21 – martyrem] 9, *add.* nomen 1, *vel add.* nostrum *ceteri* – alio] alia *corr.* alio 5

230-235 Ecce quid ... ne fugiret] *om.* 17

231 elemento] helemento 6 15, elimento 5, aelemento 9, *add.* esse 11 12 – Insuitur] insuhitur 12, insuetur 21 – herunculo] erunculo 2 5 7 9 12 19 20, irunculo 4, runculo *corr. sup. lin.* corio 13, hirunculo 16, culleo 15, *add.* cadauer 2 5 13 14 19 21 22 – qui aut] quia 2 5 6 8 15 16 19, quiaut 7 9

231-232 salubres sales portabat] 6 7 8 9 12 15 16 19, salubre sal portat 2 4 5 18 19 22, salubris sporta salis fuit 1 – portabat] *om.* 11

231-234 qui aut salubres... inseritur] *om.* 10 13 14

232 partem] parte 20 – dominicae] dominice 6 7 8 15 19 22, domininae 5 – portionis] porcionis 7 15, partionis 9, *add.* partem salis portat 11 – modicum] 9 15 16, modicae 2 20 22, modici 11 12, mocis 8 – fide] fidem 2 4 5 8 11 12 16 18 19 20 22, fine 7 – plenum] plenam 1 2 6 11 12 16 19, plena 7, *om.* 4 5 10 13 14 22

233 aut] nam 6, ui 20 – fruges] frugem 1 – tritici] tridici *corr.* tritici 9 ac^lnus 19 – ad substantiam] ad substancia 8, aut substancia 9, aut substantiam 11, ad subsidium 12 – uitae] uite 6 8 22 – et ad] 1 6 7 16 20, aut 2 4 5 15 18 19 22, *om.* 9 – ad] *om.* 11 – alimoniam] alimonia 6 7 9 15 16 20, remedium 19

233-234 inquam] inquit 7 11 16 20, inquit 6 9 12

234 inseritur] inseratur 12 – ceruicetenus] ceruice actenus 5 19 22, ceruice eatinus 9, ceruicenus 16 – arctatur] aptatur 13 14 21, artetur 12, artatur *ceteri*

234-235 constipatum ... timuisse] con/.../timuisse *om. verbis intermediis fit* contimuisse 5 22

232. *partem dominicae portionis.* Dans la liturgie romaine, les pains consacrés pendant la messe du pape étaient portés par les acolythes dans des sacs (*herunculus*) aux églises des titres.

dam, profanae mentis, sacrilegi generis, diaboli spiritu, qui hoc ipsum Datiano baiuli uel portitoris officium crudele promiserat, suo fidelis in crimine, incitatis nautis, ita ut spatia multa et dilatata transmitterent et oculis absconditi montes atque omne litus euaniscerent, ubi iam defessis satis uisum est, timentes ne in aliam prouinciam eripiendum

235 Putasses] putasse 12, putasse *corr.* 2. m. putasses 2, Putat se 6 7 20, ut putasses 11 13 14 21, Igitur putasses 15 – Datianum] Datianus 6 7 12 20 – Datianum timuisse] t. D. 1 – fugiret] 9 16, fugeret *ceteri* – pestifer] pes^{ti}fer 9, *add.* homo *omnes exceptis* 6 9 – Eumorfius] eumorphius 16, heumorfius 15, euformius 1, heu mortuus 6, eumorfi(c)us *litt. uncis incl. cancell.* 11

235 -238 Tunc pestifer ... in crimine] *om.* 8

236 quidam] *om.* 10, *add.* nomine 2 4 5 15 17 18 19 22 – profane 7 13 19 21, prophane 6 – mentis] *add. et* 15 17 – generis] genere 7, gentis 15, *add. et* 2 4 5 6 10 11 13 14 15, ac 1 22 – diaboli] 9 15, *om. ceteri* – spiritu] *om.* 17, *add.* plenus 15, *cum verbo spiritus des.* 14a *et reinc. cum verbo* qui 14b – sacrilegi ... spiritu] sacrilegis 12 – in] ab 17 – hoc] 9, adhuc 12, in hoc *ceteri* – ipsum] ipsud 9, ipsum 12 13 14, ipso *ceteri*

237 Datiano] datiani 14, daciani *corr.* daciano 15 – baiuli] baiulum 14, baiulans 17, *om.* 9 – portitoris] portatores *corr. sup. lin.* portitoris 2, portaturus 16 – officium] offitium 15, offitium *corr.* offi^{ci}um 3, *add.* suum 7 12 20 – officium crudele promiserat] 6 9 (crudelem), 10 11 13 14 21, of. pr. suum 1, crudele gerebat off. 2 4 5 17 18 19, off. credere pr. 7 20 – crudele] agere 12 – baiuli ... promiserat] in omnibus obtemperans crudelibus negociis 22 – suo] *om.* 1, suus 15 – fidelis] fideli 6, fidus 9 – fidelis in] infideli 11 14 21

237-238 suo ... crimine] *om.* 7 12 16 17 20 22 –

238 incitatis] *add.* precepit 12 – incitatis nautis] *cancell.* 14, inuitat nautas ad crimen. Illi autem 17, In ciuitate(m *expunct.*) nautis 20, *add.* instans 11 13 14 21 – ita] *om.* 12 13 14 17 21 22 – ut] *add.* in 6, *vel add.* cum 13, *vel add.* dum 21 – multa] 1 7 8 9 11 13 14 15 16 20 21, longa 2 4 5 6 10 17 18 19 22 – dilatata] 15, dilata 9, diffusa *ceteri* – transmitterent] transmitterent 9, transierunt 17 – *cum verbo* transmitterent *des. exemplar phototypicum* 11 – et] At 2 6 10 19, *om.* 17, *add.* ubi 2 4 5 6 10 13 14 15 17 18 19 21 22

239 oculis] ab oculis 6, o(c)culis *litt. uncis incl. expunct.* 10, *add.* eorum 13 14 21 – absconditi] abscondita 20 – oculis absconditi montes] m. a. o. 17 – atque] et 17 – omne] omnis 20, omne litus] omnibus 9 – euanesceret] 1 8 13 14 16 21, euanescerent 7 20, euaniscerent 12, euaniscere 9, euanuit 2 4 5 6 10 15 17 18 19 22 – ubi] ubi tum 12, et ubi 13

240 defessis] defessos 9, fessi 13 14, *add.* nautis 1 12 16 – satis] *add.*

forte portarent, medio mari mersum fluctibus inpresserunt.

245 25. Et redeuntes iam ad Datianum hilares, quasi gaudia reporta-
rent, cum licentia nautica lasciuientes, uocibus plaudentes, sono et pro-
cacibus sibilis perstrepenes, et hoc magis praecipites, ne non primi
praesidi suam laetitiam nuntiarent, subtractum oculis omnium esse
Vincentium. Sed licet fortissimos remiges, uelociori manu Dei guber-

se 12 – est] *add. et* 1 – timentes] timentis 9, timens 6 7 – in] 1 7 9 15 16 20,
ad *ceteri* – aliam] aliquam 17 – aliam prouinciam] alia provincia 7 – provin-
cia *om.* 1 – ubi ... uisum est] *om.* 17

241 portarent] putarent 7 13 14 21, *add. sup. lin.* regionem 1, *add. in* 1
15, *vel add.* cadauer 12 – mersum] 7 9 20, inmersum *ceteri*, medio mari
mersum] *om.* 16 – fluctibus inpresserunt] inpresserunt fl. 7 12 16 20

242 redeuntes] reuertentes 16 – iam] *add. sup. lin.* 15, *om.* 13 14 17
21, *add. cum* laetitia 1 – Datianum] dacianum 1 15 17 – hilares] hylares 1 6,
ilares 7 13 14, ilari uultu 17 – gaudia] gaudium 2 7 8 12 13 14 20, *add.*
magna 17

242-243 reportarent] reportantes 7 20, reportant 12

243 licentia nautica] litentia n. 21, laeticia n. 2 4 18 22, letitia n. 5
lasciuientes] lascibentes 7, lasciuis 17 – uocibus] *add.* sibilis perstrepenes
16 – plaudentes sono] 9 15, plausu dissono 1 4 5 6 8 13 14 16 19 21 22,
plausuque d. 2, plausum d. 10, *om.* 17

243-244 procacibus] procatibus 2 8 21, procatibus 9 – plaudentes ...
procacibus] *om.* 12

244 sibilis] sibi 9 – perstrepenes] perstrepebant 13 14, *add.* plausu
dissono et procatibus 7 20, *vel add.* pl. diss. et procaci 12 – sibilis
perstrepenes] *om.* 16 – et] Ad 2, et ob 4 5 12 15 18 22, ob 19 – praecipites]
precipites 4 6 10 13 14 18 20 21, intendentes 1 – et hoc magis praecipites]
om. 8, et hoc ... laetitiam] *om.* 17 – ne non] necne 6, necnon 7, ut 2 – primi]
prima 13 14, *om.* 6

245 praesidi suam] pr. suo 1 7 12 14 16 20, suis praesidiis 9 – laetitiam]
leticiam 8, letitiam 1, cum laetitia 12 – nuntiarent] nontiarent *corr. sup. lin.*
n'ntiarent 8, nunciarent 14 21, nunciant 17 – oculis] 7 8 9 13 14 16, ab oculis
2 4 5 6 10 19 22 – esse] *add.* sanctum 2

245-246 sanctum oculis ... Vincentium] omnium oculis esse V. 1, ab
oculis omnium subtractum esse V. 17

246 Vincentium] *add.* sanctum 4 5 17 18 19 22 – suam laetitiam ...
Vincentium] *om.* 15 – Sed] *add.* ecce 2 4 5 6 8 10 12 15 16 18 19 20 22 –

250 nante, martyris praeuenerat corpus, et quod in altioris pelagi tunc credebant profundo demergi, iam ad portum sibi uenerat quiescendi, paene ante honorem debitum repetens sepulturae quam renuntiaretur expositum. Nam quendam uirum, credo, quem fides probauerat, sanctus eius spiritus conuenisse, se portatum ad litus indicans, locum in quo ia-

licet] illos **13 14 21** – licet ... remiges] *om.* **17** – remiges] *add. sup. lin.* remigis **15** – uelociori] uelociore **7 16**, uelotiore **1**, uelotiori **13**, uelocius **17**, uelociores **12 20**, *add.* tamen **4 15** – Dei] domini **16**

246 -247 gobernante] gubernatum **6 10**

247 martyris] **1 4 6 7 8 9 10 16 18 20**, beati m. **2 5 13 14 17 19 20 22**, *add.* ad littus maris **15**, *vel. add.* ad litus **4 5 17 19 22**, *vel add.* corpus ad litus **2** – praeuenerat corpus] **1 7 8 16** – praeuenerat c. **9 10 13 14 15 20 21**, c. beati praeu. **2**, b. praeu. c. **4 18 22**, peruenerat c. **5 6 17 19** – et] Igitur **17** – altioris pelagi] *om.* pelagi **9**, alcioris p. **15**, altioris locus saltim **4 18**, altiori magis **2 10 19**, altiori salo **1**, altioris sali **5 17 21 22**, altioris salis **13**, altiores *corr.* altioris salis **8**, altiore sali **12**, altioris solis **14**, altiori solo **20**, altioris maris **6** – tunc] *om.* **17**

247-248 tunc credebant] **9 15**, t. credebatur **15**, adhuc credebant **1 7 12 13 14 16 20 21**, credebatur adhuc **4 5 6 10 19 22**

248 profundo demergi] **7 8 9 14 15 16 20**, pr. dimergi **5 17 20 22**, profunda demergi. **2 6 13 21**, profunda dimergi **19**, profunda *corr.* profundo dimergi **10** – portum] *bis stulte repet.* **12** – sibi] *om.* **7 8 20** – uenerat] peruenerat **7 12 20**, uenerant **6 8** – quiescendi] quiescentis **17**, ad quiescendo **9**

248-249 paene] **8 9 21 22**, pœnae **9 15**, pœne **2 8 13 19 20**, pene **1 4 5 6 14 16 18**, *om.* **17**

249 ante] antea scilicet **17** – honorem] *add.* sibi **1 7 12 16 20** – repetens] repetentes *corr.* repetentis **15** – renuntiaretur] reñtiaretur **16**, enunciaretur **7**, nuntiaretur **13**, nunciaretur **14 17 21**

250 quendam] quemdam **1 7 14 15 20**, *corr.* que^mdam **13** – credo] *om.* **17** – quem fides] **2 15**, quem fide **1 4 5 8 12 13 14 16 17 18 20 21 22**, quod fide **7**, quem fidem **9**, cuius fide **6**, cuius fidem **10**, *add.* in extasi **1 2 4 5 6 7 8 10 15 16 18 19 22**, in exthasi **1 7**, in exsisio (sic!) **12**, *vel add.* et **13** – sanctus] *om.* **15 21**

251 eius spiritus] sp. e. **6** – conuenisse se] **9 15**, conuenit se **1 6 8 10 13 14 20 21**, conuenit **7**, commonit **16**, comonet se **4 18 22**, commonet se **5 17**, commouet se **19**, commonit se **2**, commonuit **12** – portatum] **1 6 8 9 10 20**, reportatum **7 19**, reportandum **2**, deportatum **4 5 13 14 15 17 21 22**, repositum **16** – indicans] nuntians **1** – locum] et locum **8**, locumque **6 10**, ei locum **17**

cebat litoris monstrans. Qui cum trepidus uel lentior uenit, commonita in somnis uidua quaedam, aetate et sanctitate plenissima, uera signa accepit quiescentis. Vbi corpus, reciprocatum leniter fluctu, iam mollis arena tumulauerat, et ipsius elementi prolabente congerie, ad honorem famulata lambendo seruierat sepulturae.

252 litoris] littoris 1, atque littora 15, littoris et 2, litore 17 21, *om.* 12 – monstrans] 1 6 7 8 9 10 15 16, monstrant 20, demonstrans 2 5 13 14 17 19 21 22, *om.* 4 12 18 – cum] dum 1 4 5 7 8 9 15 21 22, *om.* 12, cum *ceteri* – trepidus] trepidans 9, tardius 16, *add. sup. lin. al. man.* uelociter 10 – uel lentior] uel lentius 2, uel lentus 14 21, et lentus 13, uelocor 6, uallentior 16, uel pigrior 15 – uenit] uenisset 2 6 10 17, ueniret 15 – commonita] comonita 4, communita 20, ad commonita 12, admonet sepedictus adleta dei uincentius 17

252-253 commonita in somnis] *om.* 6

253 uidua] *add. ionicae* 13 14 21 – uidua quaedam] Viduae quidam 7, uiduaque dam (= uidua quedam) 8, uiduam quamdam 12 17 – uidua ... signa] *cum verbo* uidua, *ceteris om.*, *ultima syllab.* (si)gna *contrahitur et sic fit* uiduana 9 – quaedam] quedam 1 4 6 13 20 – aetate et sanctitate] sanctitate et aetate 1 12 16 20 – plenissima] plenissimam 12, plena 15

253-254 signa ... quiescentis] ei sui corpus ostendens signa 17 – quiescentis ubi] u. q. 2

254 accepit] accipit 9 – quiescentis] quiescentes 9, quiescentes *corr.* quiescentis 8, *permutata ratione* quiescentis *corr. stulte* quiescentes 15 – Ubi] Ubi scilicet 12, et ubi 8, Ibi 9 – corpus] illud 17 – reciprocatum] 2 4 5 6 10 18 19 22, reciprocato 1 8 9 12 13 14 15 21, recipe procato 7, reciprocata 16 – leniter] lenior 2 4 5 6 10 18 19 22, libiter 16 – corpus ... leniter] illud iam lentis reciprocatum 17 – fluctu] a fluctu 12, fluctus 2 4 5 10 18 19, fluctibus 6 17, fluctibus *corr.* fluctus 22, fluctui 8 – iam] *om.* 1 16 17 20 – fluctu ... mollis] fluctum olis (= fluctu molis) 7 – mollis] molles 1, molli 2 4 6 10

255 arena] harena 2 5 9 10 12 13 14 16 17 20 22 – mollis ... tumulauerat] molles harenae tumulauerant 1 – tumulauerat] cumulauerat 5 17 19 22 – elementi] 1 2 4 5 10 17 18 19 20 22, helementi 15, elimenti 7, clementi 21, elementa 6 8 12 13 14, et elementi] *om.* 9 – ipsius] 1 2 4 5 7 8 15 17 18 19 20 22, ipsa 6 10 12 13 14 16 21, ipse 9 – prolabente] prolauente 7, prolambente 16 – congerie] congeriae 16 19 20 21, conieriae 7, conteri 9

256 famulata] 9 13 14 21, famulatus 2 4 5 6 12 16 19 22, famulatur 15, *om. ceteri* – lambendo 2 4 5 6 10 14 16 18 19 21, lambenti 14, labendo 9, *om. ceteri* – seruierat] 2 4 6 8 13 14 16 18 19 20 21, seruierant 12, inseruierat 15, seuierat 22, seuiente 5, seruauerat 9, seruaret 10, famulante 7, *om.* 17 – sepulturae] *add. demonstrat* 5 19 22

Vnde nihil mirum, si humana postmodum obsequia compleuerunt, quod iam et elementa ipsa persoluerant. Sepultus est in litore inter ipsa soli aquarumque commercia, qui in documentis fidei pro sui miraculo et terris fuerat probatus et pelago.

26. Demonstrat ergo multis anus illa, quasi relegens certa oculis signa, uestigiis et in curuo errore litoris expedita dirigitur. Vincen-

257-260 *Hoc lemma proferunt 1 2 4 5 13 14 15 17 14 17 18 19 21 22 cum sequentibus dumtaxat lect. variantibus:*

257 nihil] nichil **1 17**, michi *corr.* nihil **15** – mirum si] dubium est **27** – compleuerunt] **4 5 13**, compleuerunt **1 14 15 17 21 22**, impleuerunt **2 19** – et] *om.* **1 17 21**

258 elementa] *add. in marg.* **1** – elementa ipsa] ip. el. **1** – persoluerant] persoluerunt **2 19**, persoluebant **15**, persoluerent **21** – est] *add.* primo **1**, *vel add.* primum **13 14**, *vel add.* autem primum **21** – litore] littore **1 13 21**

258-259 soli aquarumque] *add. sup. lin.* **14**

259 commercia] commercia **5 15**, commertia **1 13 14 17 19 21 22**, comertia **4 18** – in] *add.* domini **13 14**, *vel deo 1, vel deum 21* – pro sui] *om.* **1** – et terris] **2 4 5 15 17 19 22**, terrae **1**, et mari **13 14 21**

259-260 fuerat probatus] p. f. **17**

261 Demonstrat] demonstrante **1**, Demonstrans **7 16 20**, Demonstra – multis] *om.* **1 7 12 16 17 20** multis anus] multi sanus **8**, multi(s) ani *litt. uncis incl. cancell.* **2** – illa] **1 7 8 9 12 13 14 16 20 21**, *add.* loca litoris **2 4 5 6 10 15 17 18 19 22** – quasi] et quasi **4 10 15 17 19 22**, –relegens] religens **2 5 6 10 13 19**, releuans **15** – certa] certo **6**

261-262 oculis] oculi **7**, o(c)culis *littera uncis incl. expunct.* **10**

262 signa] signat **15**, signis **17**, *add.* ac **2** – uestigiis] *om.* **1 17** – certa oculis signa] *om.* **2** – et] *om.* **4 6 10 17** – in curuo] incurbo **7**, incuruo **6 16 20 22**, in cursu **15**, in coruo *corr. sup. lin.* cvruo **12** – litoris] **2 5 6 10 13 14 21**, litorum **4 8 12 16 18 20 22**, littorum **7**, litoris *corr.* littorum **19** – errore

257/260. *Vnde nihil mirum ... et pelago.* Ce passage imprimé en petits caractères ne se trouve pas dans les manuscrits les plus dignes de foi. Il pourrait être le fruit d'une interpolation postérieure.

262/266. *Vincentius qui ... consecratur altario.* J'ai commenté ce passage dans *La version brève BHL 8638 de la Passion de S. Vincent*, in *Hispania sacra*, XLIII (1991), pp. 702-706: La leçon «ad ecclesiam matrem» et ses variantes...»

tius, qui inueniri ad honorificentiam sepulturae dignus fuerat, inuentus, et inde ad basilicam corpus adlatum est, uenerabile omnibus et
 265 beatum iam de honorificentia sepulturae. Inde ad ecclesiam matrem in sancto Vincentius consecratur altario. Mancipatum deuotione Deo lo-

litoris] litorum – errore 17, littore 1 – expedita] expedita 8 – dirigitur] *add.* intentio 2 5 13 17 19 21 22

262-263 Vincentius] Sanctus Vincentius 2, Vincentius sanctus 4 6 10 17 22, Vincentius itaque 12, Vincentius igitur sanctus 17

263 qui inueniri] qui inuenire 7, quin ueri 9 – qui inueniri ad] haud 16 – honorificentiam] *horo corr. hori dein* ficiora 9, honorificentiorae 15 – sepulturae] sepulture 5 6 8 13 17 20, sepulture *corr. sepultura* 15, *om.* 1 16 – dignus] *add.* qui 1 – fuerat] fuit 17

263-264 inuentus et] 9 15, inuentus est 1 2 4 5 7 8 12 13 14 16 17 18 19 20 22, in^{uentus} est 21, inuenitur 6 10, *add.* ad quietem. Et 2 5 7 8 10 19 22, *vel add.* ad quietem 4 18, *vel add.* tandem ad quietem 17

264 inde] 2 5 9 15 17 19 22, Hinc 1 6 7 10 12 13 14 16 19 22 – ad] at 8 – basilicam] basilica 9, *add.* sanctus 12, sanctum 2 4 5 6 7 8 10 13 18 19 20 21 22, *vel add.* sanctorum 13, *vel add.* honorabile sanctum 17 – adlatum] 4 5 7 8 9 13 14 18 20, adllatum 10, allatum 1 2 6 15 16 19 22, ablatum 21, ablatum 12 – adlatum est] eius deducitur 17, *add. et* 15

264-265 uenerabile omnibus et beatum] *om.* 6

265 iam] *om.* 21 – honorificentia] honorificencia 9 15 – sepulturae] sepultum 12 – uenerabile ... sepulturae] iam omnibus de beatitudine ac honorificentia sepulture eius securis 17 – sepulturae] sepulture 4 5 6 8 10 14 18, sepulturae *corr. sepultura* 15, *add.* securum 2 4 5 6 10 15 18 19 22 – Inde] et inde 8 – ad] in 2 4 5 15 19 22 – in ad 9 19 – ecclesiam] e^cclesiam 2, aeclesiam 4 15 18 – matrem] 4 7 8 10 12 16 20, martyr 1, martyre *corr. martyri* 2, martyrem 5 19 22, martyro^m 9, martyris 15, *om.* 13 14 – ecclesiam matrem] m. e. 6 – in] 5 8 9, *om. ceteri*

266 sancto] 2 5 8 9, sanctus 1 4 6 10 16 18 19 20 21, sanctus Vincentius] 1 4 6 7 10 12 16 18 19 20 21, sanctus martyr uincentius 13 14, m. s. V. 21

265-266 Inde ... altario] Vincentius igitur sacratur altario ac 17

266 consecratur] consecrat 1, consecratus 9, consecratus 13 14 16 21, consecrato] 12 – altario] 1 4 5 6 7 9 10 16 18 19 20, altare 2 15 22, altari 8 12, *om.* 21 – Mancipatum] mancipatus 6 10, mancipatu 7, mancipato 8, mancipatur 12, mancipantur homines 15 – deuotione Deo] 9, deuotione domino 7 16 20, deuotionis dei 8, deuotione dei 13 14 21, deo deuotione 4 5 6 10 17 18 19 22, cum deuotione deo 15, et deuotione 1, deo deuotione *corr.* deuotioni 2, deuotionem scilicet 12

cum et mysteriis uenerabilem, dum honoratur, honorauit. Ita, quod in plurimis locis refectio eius corporis fuit, hoc ad celebrando ipsius altiora pertinet uota. Venerationem sui ex multis meruit, ut, dum plurima eorum numerosas consecrat, cumulatus consecratus sit.

In saecula saeculorum. Amen.

EXPLICIT PASSIO SANCTI VINCENTII.

266-267 locum] locus 6 10, locã 20, om. 8

267 et mysteriis] et ministeriis 12, misteriisque 17 – mysteriis] 7 9 19, ministeriis 6 8, ministerium 15, martyris 13 14, martyrii 21 – uenerabilem] uenerabile 4 7 16 20 uenerabile^m 9 22, uenerabilis 6, uenerabili 8, add. beatus martyr 17 – honoratur] honoratum 4, frequenta(n)tur homines 15, add. in plurimis locis in quibus repausatio eius corporis fuit 12 – honorauit] honoratur 12 15, om. 7 8 20 – dum honoratur honorauit] honore maximo coronauit 22 – Ita quod] Itaque 2 15 16, om. 7 8 20 – quod] quoddam corr. quod dum 15 – honorauit ita quod] om. 8 20 – in] om. 1 16

267-269 honorauit ... meruit] om. 6 – ita quod ... meruit] om. 10

268 refectio] refeccio 8, refectionis 9, requietio 2, retentio 13 14 21 – eius] om. 9, eius corporis] c. e 2, eius sanctissimi corporis 22 – corporis] om. 17 – fuit] *forsan legendum fit vel sit* 8 – celebranda] caelebranda 7 21

268-269 altiora] 9, alcius 15, apliora (sic!) 12, ampliora *ceteri*

269 pertinet] pertinent 8 20, pertineant 17 – pertinet uota] festinent uota corr. sup. lin. festinatione nota 15 – Venerationem] ueneratione 9, uenerationemque 13 14, qui uenerationem 12, add. itaque 17 – Venerationem sui] uenerari 22 – ut] qui 7 20, quia 17, quippe 12, et 10, ut et 19

269-270 plurima] plurimum 6 10, plurimi 20, add. loca 12

270 eorum] om. 2 4 5 6 15 17 18 19 22 – numerosius] om. 6, numerius 7, numerus 9, nurerosius 21 – eorum numerosius] om. 10 – cumulatus consecratus sit] 1 7 8 16, comolatus consegratus sit 9, cumulatus consecratus sit 20, cumulatus consecratus est 12, ipse cumulatus consecratus sit 13 14 21, cumulatus ipse sit consecratus 2 4 5 19 22, ipse est potius consecratus 6 10, cumulatus ipse consecratur 17

